

En obekvä

granskning av

rättssäkerheten

för beslut om

ekonomiskt

bistånd i

Stockholms stad

Equal i Stockholm är en ideell förening som bland annat hjälper utsatta människor i sina kontakter med olika myndigheter och huvudmän. En av de huvudmän vi ofta kommer i kontakt med är socialtjänsten.

Under en längre tid har vi observerat hur **beslut om ekonomiskt bistånd har blivit allt mer godtyckliga**. I vår verksamhet stöter vi på en verklighet som skiljer sig avsevärt från den "bild" som stadsdelsnämnderna och Stockholms stad presenterar genom sina målvisioner och årsrapporter.

I första hand riktar man gärna ljuset och ansvaret på de politiker som fått invånarnas förtroende att styra staden. Varför gör de inget? Varför blir de problem vi ser inte åtgärdade?

Vi beslöt oss för att titta närmare på vilka rapporter och underlag som politikerna i Stockholms stad får av den interna organisationen. Några av de frågor vi ville ha svar på var:

Vem ansvarar för rättssäkerheten i Stockholms stad?

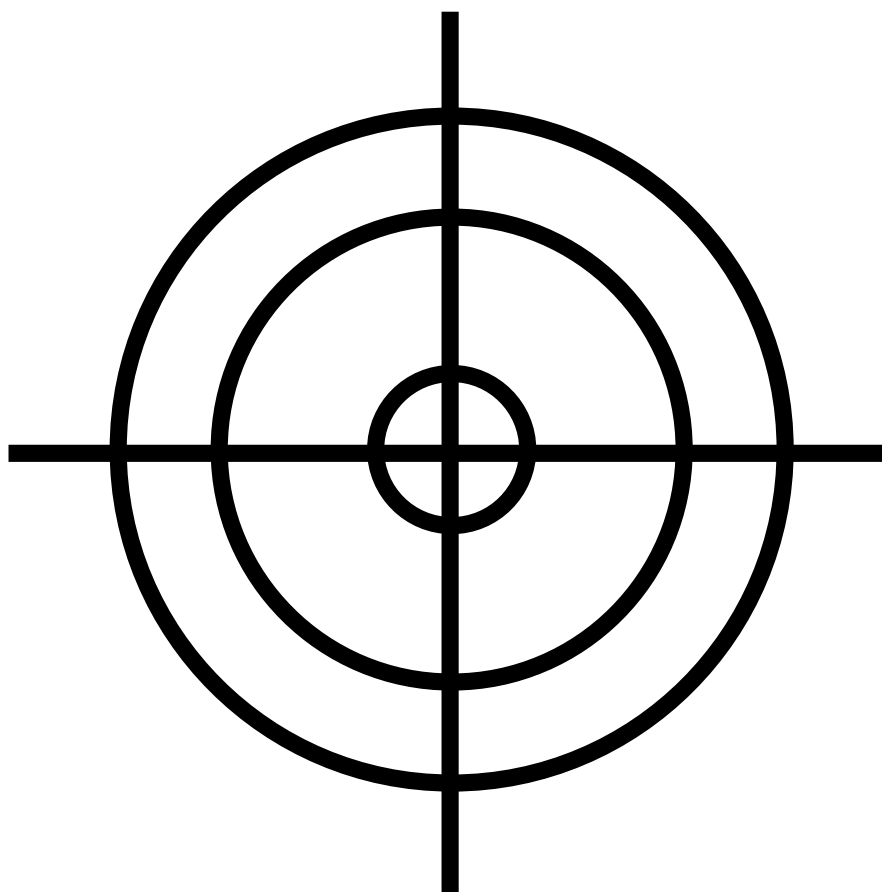
Finns det någon rapportering som indikerar de problem som vi ser, dvs att rättssäkerheten har stora och systematiska brister?

Om så är fallet, varför agerar inte våra ansvariga politiker?

Vi lämnade inget åt slumpen, eller utrymme för förskönande gissningslekar. Därför gick vi igenom alla mål för ekonomiskt bistånd som handlagts i Förvaltningsrätten i Stockholm, för året 2021. I vissa delar har vi även granskat 2022.

Tillsammans med granskningen presenterar vi konkreta

förslag på åtgärder – för ett mer rättssäkert och jämlikt Stockholm.

Publicerad 2023.

Version 1

Copyright © MBD via Equal i Stockholm.

Återgivet innehåll/grafik ska krediteras med "MBD/Equal i Stockholm" samt hänvisas/länkas till denna rapport på equalsthlm.se

Innehåll

Om granskningen	4
<i>Metod och källor</i>	4
Hur ser rättssäkerheten ut enligt Stockholms stad?	6
<i>Genomlysning av nyckeltal 63</i>	7
<i>Stämmer Stockholms stads rapportering?</i>	10
<i>Vad gör stadsledningskontoret?</i>	17
Hur ser rättssäkerheten ut enligt facit?	22
<i>Vad innebär 46 § förvaltningslagen (FL)?</i>	24
<i>Andel ändrade avslagsbeslut 2021</i>	25
<i>Andel överklagade avslagsbeslut 2021</i>	28
<i>Väntetid till prövning i förvaltningsrätten 2021</i>	36
Några intressanta mål från granskningen	39
<i>Några intressanta mål från granskningen</i>	39
<i>Mönster indikerar att nämnderna inte följer tidigare beslut</i>	44
Tabellbilaga	46
Sammanställning av förslag på åtgärder	61

Metod

I vår granskning har vi följt samma beräkningsmodell som Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) använder i sin tillsynsrapportering avseende rättssäkerhet (läs mer på sida 50).

Rapporten har granskats av fristående controller.

Vi kontaktade Stockholms stad för att höra om någon specifik person eller avdelning utsetts att ansvara för frågor om rättssäkerhet. Vi blev informerade att så inte var fallet. Var vi skulle vända oss kunde vi inte få några direktiv om.

Stockholms stads egna statistiska årsrapporter redovisar inga uppgifter som rör rättssäkerhet. Dessa årsrapporter redovisar dock vissa viktiga grundtal i sammanhanget. Årsrapporterna har sedan många år framställts av Sweco, och får antas vara av tillförlitlig kvalitet. Således har vi utgått från Stockholm stads egen officiella statistik som kontrollkälla.

Det enda som officiellt berör frågan om rättssäkerhet för beslut om ekonomiskt bistånd, återfinns i kommunfullmäktiges budgetdokument:
För budgetområdet Ekonomiskt bistånd anges "Nyckeltal 63: andel ändrade beslut i Förvaltningsrätten".

Vi kontaktade därför Stockholms stads stadsledningskontor, för att höra hur nyckeltalet följs upp eller rapporteras.

Enligt stadsledningskontoret rapporterar varje stadsdelsnämnd i Stockholms stad underlag (siffror) för nyckeltalet genom separata årsrapporter. Dessa uppgifter begärde vi ut av stadsledningskontoret.

För att kontrollera tillförlitligheten av de antal ändrade beslut som stadsdelsnämnderna rapporterat, vände vi oss till Förvaltningsrätten i Stockholm. Där återfinns så att säga "facit" på hur många beslut/mål som de facto överklagats, handlagts och ändrats helt eller delvis av förvaltningsrätten.

Hos förvaltningsrätten gick det dessvärre inte att få befintliga målförteckningar avgränsade för enbart ekonomiskt bistånd (detta är dock möjligt från och med januari 2023). För att sälla ut vilka av SoL-målen som rört ekonomiskt bistånd, krävdes manuell genomlysning av samtliga SoL-mål.

Genomlysningen har gjorts metodiskt och med yttersta noggrannhet, i avsikt att tåla framtida extern granskning. Vi välkomnar därför seriösa aktörer och journalister, i de fall de önskar revidera underlagets validitet.

Det har inte varit möjligt att jämföra våra resultat med analyser från Stadsledningskontoret, då de vid förfrågan meddelat att de inte gjort någon analys av nyckeltalet sedan det infördes 2007, dvs på 16 år.

Även om Stockholms stad via nyckeltal 63 fokuserat på hur många beslut som ändrats i förvaltningsrätten, är det bara en delaspekt av vad "rättssäkerhet" för beslut omfattar. Ett avslagsbeslut kan även ändras av underinstans, genom en s.k. omprövning eller pga att det har varit uppenbart felaktigt.

När den "nya" förvaltningslagen trädde i kraft 2017, infördes en ny paragraf: § 46. Denna innebär i praktiken att beslut som ändras genom exempelvis omprövning av underinstans (i det här fallet socialtjänsten) ska skickas vidare till förvaltningsrätten, som i sin tur ska

kontrollera att beslutet ändrats i enlighet med överklagan.

För att på ett mer korrekt sätt analysera rättssäkerheten har vi därför genomlyst alla ändrade beslut, både de som ändrats av en stadsdelsnämnd enligt 46 § förvaltningslagen (FL) och de beslut som ändrats av förvaltningsrätten.

Om en stadsdelsnämnd ändrar många beslut genom omprövning kan det vara en indikation på att efterlevnaden av socialtjänstlagen (SoL) har brister, eller andra förvaltningsrättsliga brister. Det bör åtminstone väcka grund för analys: Vad beror en hög andel ändrade beslut genom omprövning på?

Notera: Ett domslut/mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Ändringsfrekvensen av beslut är i realiteten något högre än vad som redovisas i vår granskning.

Vår genomlysning visar att det finns allvarliga brister gällande det allmännas tillsyn av och transparens kring rätts-säkerheten i Stockholms stad.

Vår granskning visar:

1. Grova brister gällande rättssäkerheten för beslut om ekonomiskt bistånd i Stockholms stad.

2. Att stadsdelsnämndernas egenrapporterade uppgifter är helt otillförlitliga till följd av massiv underreportering.

3. Att stadsledningskontoret på ett anmärkningsvärt sätt förvränger resultat genom uppenbart uppsåtliga "fel" i beräkningen av nyckeltal 63; andelen ändrade beslut i Förvaltningsrätten.

4. Att stadsledningskontoret sedan 2007 helt underlåtit sitt uppdrag att analysera nyckeltal 63. En analys vars syfte är "att säkerställa att individer får det bistånd de har rätt till".

Vår förhoppning är att denna rapport ska väcka adekvat respons från Stockholms stad, media och framför allt ansvariga politiker.

En kontinuerlig och transparent uppföljning är uppenbart nödvändig, liksom omedelbara åtgärder för att avvärja de brister som framkommit i granskningen.

Källor

- alla SoL-mål dokumenterade hos Förvaltningsrätten i Stockholm för år 2021. Helt/delvis ändrade, ej ändrade mål samt ej sakprövade mål inklusive 46 § FL.
- alla ändrade SoL-mål dokumenterade hos Förvaltningsrätten i Stockholm för år 2022. Helt/delvis ändrade samt ej sakprövade mål inklusive 46 § FL.
- Stockholms stads statistiska årsrapporter för ekonomiskt bistånd, publicerad av Sweco/Stockholms Stad.
- Stadsledningskontorets sammanställningar av stadsdelsnämndernas egenrapporterade uppgifter för nyckeltal 63.
- Rutinbeskrivning för registrering av ändrade beslut i beslutssystemet "Paraplyet" (socialförvaltningen).
- Granskningen omfattar endast Stockholms stads stadsdelsnämnder.

Hur ser rättssäkerheten ut om man frågar Stockholms stad?

I kommunfullmäktiges budget har det beslutats att Stockholms stad ska följa upp rättssäkerheten för ekonomiskt bistånd, genom vad som benämns som **nyckeltal 63: Andel beslut om ekonomiskt bistånd som ändras av förvaltningsrätten.**

Enligt uppgift från Sweco (vilka har uppdrag att för Stockholms stads räkning ta fram statistik) infördes nyckeltal 63 redan år **2007**, dvs för 16 år sedan. Lägg året på minnet, vi kommer återkomma till det.

Så hur ser rättssäkerheten ut för beslut om ekonomiskt bistånd i Stockholms stad? Vi frågade stadsledningskontoret.

Enligt stadsledningskontoret:

– används nyckeltal 63 i syftet att "staden ska följa aktuell lagstiftning. De fall då förvaltningsrätten anser att de behöver ändra ett beslut utgör ett underlag för analys för att säkerställa att individer får det bistånd de har rätt till"

– används s.k nyckeltal för "att mäta och över tid följa utvecklingen samt att möjliggöra jämförelser mellan stadsdelsförvaltningar."

– Stadsdelsnämnderna rapporterar underlaget för nyckeltal 63 i sina respektive årsrapporter.

**Staden ska följa aktuell lagstiftning.
De fall då förvaltningsrätten anser
att de behöver ändra ett beslut
utgör ett underlag för analys för att
säkerställa att individer får det
bistånd de har rätt till.**

Rapporterade siffror för **nyckeltal 63** enligt stadsledningskontoret:

1. Antal biståndsbeslut som ändras av förvaltningsrätten

	2018	2019	2020	2021	2022
Rinkeby-Kista	3	6	3	3	3
Spånga-Tensta	11	6	11	2	2
Häselby-Vällingby	17	4	5	6	1
Bromma	0	0	1	2	0
Kungsholmen	2	1	0	0	0
Normalm	0	2	1	2	0
Östermalm	5	1	1	1	2
Södermalm	15	6	14	4	5
Enskede-Årsta-Vantör	9	23	14	6	4
Skarpnäck	12	14	4	2	1
Farsta	2	12	7	5	4
Hägersten-Älvsjö	0	0	4	4	3
Skärholmen	4	0	7	3	2
Total stadsdelsnämnderna	80	75	72	40	26

2. Totalt antal biståndsbeslut

	2018	2019	2020	2021	2022
Rinkeby-Kista	48 180	50 561	52 514	56 047	50 538
Spånga-Tensta	24 428	24 803	26 115	28 483	27 143
Häselby-Vällingby	33 872	36 942	35 528	35 173	33 723
Bromma	14 313	15 604	15 507	13 061	13 652
Kungsholmen	4 929	5 724	6 281	6 602	5 905
Normalm	4 588	5 414	6 951	7 251	5 810
Östermalm	4 339	4 300	5 160	5 921	5 180
Södermalm	17 256	17 326	17 415	17 746	17 387
Enskede-Årsta-Vantör	42 542	44 418	45 649	46 541	43 868
Skarpnäck	16 163	15 453	15 920	15 706	14 687
Farsta	21 908	23 540	25 279	23 522	22 937
Hägersten-Älvsjö	6 756	7 492	29 394	31 007	27 910
Skärholmen	15 976	17 583	22 315	23 061	21 540
Total stadsdelsnämnderna	255 250	269 160	304 028	310 121	290 280

3. Andel biståndsbeslut som ändras av förvaltningsrätten

	2018	2019	2020	2021	2022
Rinkeby-Kista	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%
Spånga-Tensta	0,05%	0,02%	0,04%	0,01%	0,01%
Häselby-Vällingby	0,05%	0,01%	0,01%	0,02%	0,00%
Bromma	0,00%	0,00%	0,01%	0,02%	0,00%
Kungsholmen	0,04%	0,02%	0,00%	0,00%	0,00%
Normalm	0,00%	0,04%	0,01%	0,03%	0,00%
Östermalm	0,12%	0,02%	0,02%	0,02%	0,04%
Södermalm	0,09%	0,03%	0,08%	0,02%	0,03%
Enskede-Årsta-Vantör	0,02%	0,05%	0,03%	0,01%	0,01%
Skarpnäck	0,07%	0,09%	0,03%	0,01%	0,01%
Farsta	0,01%	0,05%	0,03%	0,02%	0,02%
Hägersten-Älvsjö	0,00%	0,00%	0,01%	0,01%	0,01%
Skärholmen	0,03%	0,00%	0,03%	0,02%	0,00%
Total stadsdelsnämnderna	0,03%	0,03%	0,02%	0,01%	0,01%

Rättssäkerhet
(100%-0,01%=99,99%)

99,97%   **99,97%**   **99,98%**   **99,99%**   **99,99%**

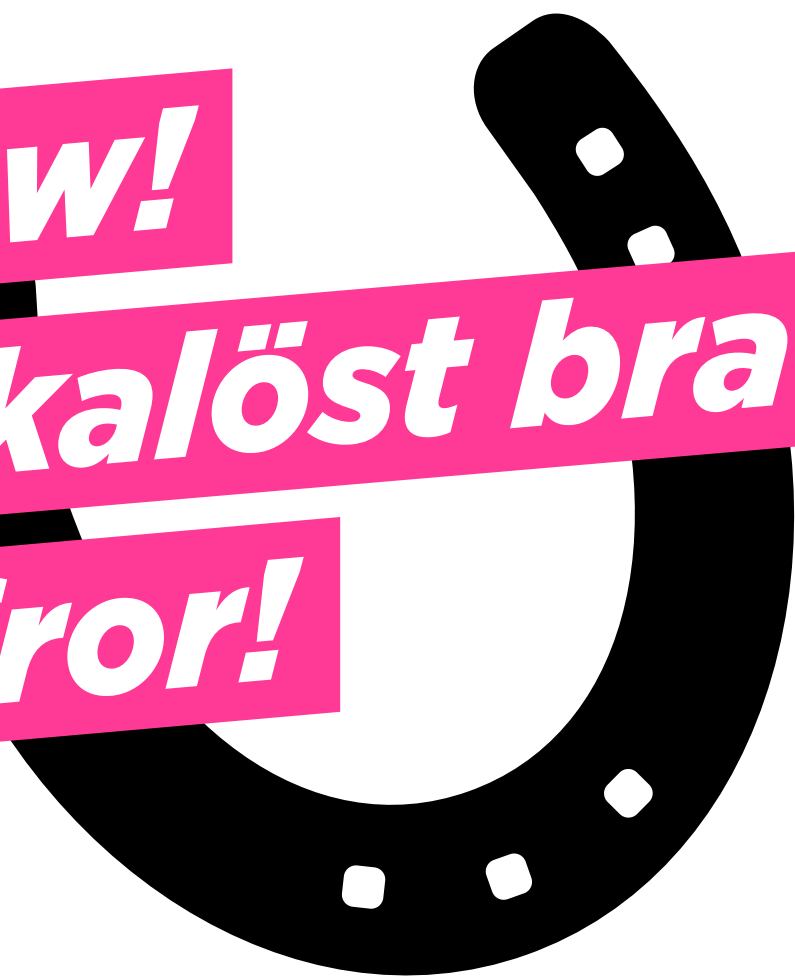

**Enligt stadsledningskontoret och
stadsdelsnämndernas egenrapporterade
siffror är rättssäkerheten 99,99%.**

Wow!

Makalöst bra

siffror!

**Med betoning på
makalöst.**

Att rättssäkerheten skulle ligga i närheten av 99,99% är, åtminstone för oss aktörer som ofta hanterar överklaganden om ekonomiskt bistånd, inte särdeles sannolikt.

I motsats till vad vi i praktiken ser genom vår verksamhet, presenterar Stockholms stad rättssäkerheten, så som deras samsamma rapportering via nyckeltal 63 får förstås, som perfekt: **99,99%**.

I flera av stadsdelsnämnderna redovisas att rättssäkerheten uppnått **100%**, 2022. Ett exempel på detta är Kungsholmen, som enligt sin egen rapportering låter påskina att inte ett enda av nämndens beslut ändrats av förvaltningsrätten de senaste tre åren [Tabell 9].

Med dessa glädjesiffror kan man förstå varför stadens politiker inte ser någon anledning att agera; enligt inrapporterade uppgifter från stadsdelsnämnderna är rättssäkerheten exceptionell och fullständigt felfri. Ett ansvarsområde som uppnår kvalitetsmålen med bravur! Hurra!

I rimlighetens namn borde man **kunna förvänta sig att politiker** och stadsledningskontoret höjde åtminstone lite på något av ögonbrynen, och **förstod att dessa glädjesiffror inte har någon trovärdig förankring i verkligheten.**

Men icke.

Hur kan bilden av rättssäkerheten som presenteras av Stockholms stad skilja sig så avsevärt från vår? Och hur har man kommit fram till dessa glädjesiffror? Vi tog reda på det.

1. Stämmer antalet ändrade beslut som stadsdelsnämnderna rapporterat?

Det första som sticker ut är antalet rapporterade ändrade beslut. Enligt sammanställningen av nyckeltal 63 för åren 2018-2022 ser antalet ändrade beslut ut att ha minskat med 68% (80 beslut 2018 vs 26 beslut 2022). Samtidigt har det totala antalet beslut ökat markant, från 255.000 till 290.000 beslut, dvs en ökning med ca 14%.

1. För att kontrollera hur många beslut för ekonomiskt bistånd som de facto har ändrats av Förvaltningsrätten i Stockholm begärde vi ut målförteckningar för detta. Då målförteckningarna omfattade alla typer av SoL-mål, blev det till att kavla upp ärmarna och genomlysa alla domslut manuellt, för att kunna sälla ut vilka mål som rörde ekonomiskt bistånd.

Frågan vi sökte svar på var:

Stämmer antalet rapporterade ändrade beslut från stadsdelsnämnderna i nyckeltal 63 jämfört med

antalet avslutade, ändrade mål som dokumenterats av Förvaltningsrätten i Stockholm (FR)?

Svar: Nej. Inte ens i närheten.

År 2021 underrapporterade stadsdelsnämnderna antalet ändrade beslut med 83% (40 st rapporterade vs 234 st i FR). [Tabell 9].

År 2022 underrapporterade stadsdelsnämnderna antalet ändrade beslut med 80% (26 st rapporterade vs 128 st i FR) [Tabell 10].

Observera att ett mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Därför borde det vara färre registrerade mål i förvaltningsrätten jämfört med antalet rapporterade ändrade beslut i nyckeltal 63. Så är dock inte fallet.

Diskrepansen är så pass omfattande att det knappast kan skyllas på enstaka misstag. Inte heller kan det bortförklaras som en olycklig avvikelse för ett specifikt år då felmarginalen ser snarlikt lika illa ut båda åren.

Rapporterade siffror för **nyckeltal 63** enligt stadsledningskontoret:

1. Antal biståndsbeslut som ändras av förvaltningsrätten

(enligt stadsdelsnämndernas rapportering i nyckeltal 63)

				2021	2022
Rinkeby-Kista				3	3
Spånga-Tensta				2	2
Häselby-Vällingby				6	1
Bromma				2	0
Kungsholmen				0	0
Normalm				2	0
Östermalm				1	2
Södermalm				4	5
Enskede-Årsta-Vantör				6	4
Skarpnäck				2	1
Farsta				5	4
Hägersten-Älvsjö				4	3
Skärholmen				3	2
Total rapporterat av stadsdelsnämnderna				40	26

Antal ändrade beslut¹ enligt Förvaltningsrätten i Stockholm

(källa: målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm)

234   **128**

Differens, antal beslut¹ (stadsdelsnämnderna)

-194

-102

Andel orapporterade beslut (stadsdelsnämnderna)

-83%

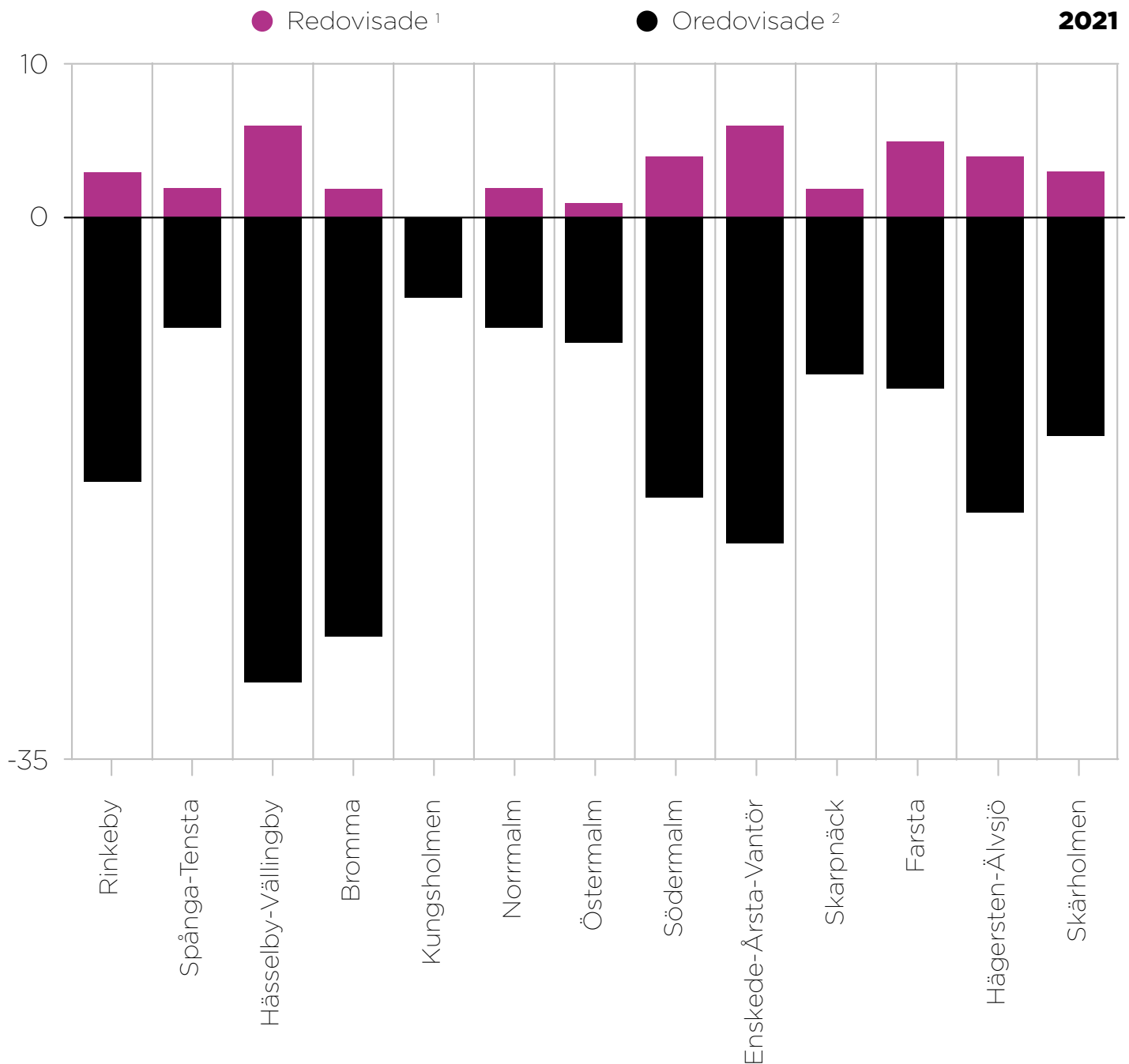
-80%

Vi undersökte ifall diskrepansen kunde bero på att handläggare i stadsdelsnämnderna kunde ha fått direktiv om att enbart registrera helt ändrade mål, och därför utelämnat delvis ändrade mål. Så var inte fallet. Genom skriftliga underlag från Stockholm stads socialförvaltning, inklusive kopia på rutinbeskrivning för hur ändrade mål i beslutssystemet "Paraplyet" ska registreras, ska såväl delvis ändrade som helt ändrade beslut registreras som "ändrade".

¹ Domslut. Observera att ett domslut/mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

Redovisade vs oredovisade beslut per stadsdelsnämnd 2021

Antal rapporterade ändrade beslut i nyckeltal 63 jämfört med dokumenterade ändrade mål hos Förvaltningsrätten i Stockholm. Differens = oredovisade beslut av stadsdelsnämnderna.

¹ Antal ändrade beslut som stadsdelsnämnderna redovisat i nyckeltal 63.

² Differens mellan antalet ändrade beslut som redovisats i nyckeltal 63 jämfört med antalet ändrade mål som dokumenterats hos Förvaltningsrätten i Stockholm. Dvs antalet oredovisade beslut från stadsdelsnämndernas sida.

Notera att ett domslut/mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut och att andelen ändrade beslut i realiteten kan vara något högre än vad som redovisas här. Omfattar enbart mål som rör ekonomiskt bistånd.

83%

av alla

ändrade mål

“saknas”

***i nämndernas
rapportering***

Sluta

frisera

siffror!

***Stadsdelsnämnderna **frisera**
- bevisligen! - sina rapporter***

***Stockholms stad **missköter**
sin kontroll***

Tillit är

något som

förtjänas.

Grovt friserad rapportering visar tydligt att Stockholms stad inte förtjänar invånarnas förtroende. Gör om. Gör rätt.

2. Antal biståndsbeslut

3. Stämmer beräkningen av andel

ändrade beslut?

2. Det som rapporteras som **totalt antal biståndsbeslut** i nyckeltal 63 omfattar *samtliga* biståndsbeslut. Både fullt beviljade beslut samt avslagsbeslut. En intressant siffra i och för sig, men helt orelevant i syfte att i nästa steg beräkna "andel ändrade beslut i förvaltningsrätten".

3. Vilka beslut KAN ändras i Förvaltningsrätten?

Enbart avslagsbeslut kan överklagas, och enbart överklagade beslut kan **ändras i förvaltningsrätten**. Därför är totalt antal biståndsbeslut, inklusive beviljade beslut, inte relevant.

För att på ett korrekt sätt kunna beräkna "andel ändrade beslut i förvaltningsrätten" behövs uppgift om antal avslagsbeslut, eller närmare bestämt antal avslagsbeslut som överklagats, eftersom endast överklagade avslagsbeslut *kan* ändras i förvaltningsrätten. Men dessa uppgifter saknas i nyckeltal 63.

Stadsledningskontoret har i stället medvetet¹ valt att beräkna "andel ändrade beslut i förvaltningsrätten" baserat på *samtliga* beslut – inklusive beviljade beslut som *inte kan* överklagas och således inte heller ändras av förvaltningsrätten. Med en sådan fundamental felberäkning kommer andelen alltid att utmynna i ett grovt förvanskat, förskönat och lågt resultat.

¹Vi lät en fristående controller se över beräkningen. Enligt denne är felberäkningen av sådant slag, förutsatt den kompetens som bör kunna förväntas av en controller, att felet ter sig uppsåtligt. På denna nivå, dvs en kontrollersamhet för Stockholms stad, är felberäkningen inte ett troligt misstag, eller ett missförstånd. Och skulle det trots allt ha varit ett misstag, bör någon rimligtvis ha upptäckt det på 16 år, dvs sedan 2007 då nyckeltalet infördes.

Svar: Nej. Inte ens i närheten.

Räkneexempel: Ponera att staden skulle beräkna hur stor andel av stadens biologiska kvinnor (avslagsbeslut) som fött barn under ett år. Då räknar man inte ut andelen genom att inkludera biologiska män (beviljade beslut), vilka i realiteten inte kan föda barn (överklagas). Men det är precis vad stadsledningskontoret gör i sin nuvarande beräkning för nyckeltal 63, de inkluderar biologiska män i sin beräkningsmodell.

I vår granskning har vi följt samma beräkningsmodell som ISF (Inspektionen för Socialförsäkringen) använder i sin tillsynsrapportering (läs mer på sida 50).

**Stadsledningskontoret gör en
fundamental felberäkning, som grovt
förvränger och skönmålar resultatet av
andelen ändrade beslut.**

Vad gör stadsledningskontoret åt missvisande rapportering?

Vi kontaktade stadsledningskontoret och påpekade räknefelet. De var till vår förvåning **inte intresserade av att korrigera felet**. Det viktiga, enligt stadsledningskontorets skriftliga svar, är att fortsatt kunna följa nyckeltalet, oavsett om det är felaktigt eller inte (!).

Vi frågade då vilka analyser stadsledningskontoret gjort för nyckeltal 63 och bad att få ta del av dessa. Svaret lät meddela att det inte gjorts någon analys för nyckeltal 63 sedan det infördes 2007. **Inte en enda analys har gjorts på 16 år.**

Stadsledningskontorets beräkning:

Antal biståndsbeslut som ändrats av förvaltningsrätten

(enligt stadsdelsnämndernas rapportering i nyckeltal 63)

2021

Totalt stadsdelsnämnderna (underrapporterat med 194 st)

40

Totalt antal biståndsbeslut

(samtliga, dvs beviljade + avslag. Beviljade beslut kan ej ändras av förvaltningsrätten)

Totalt stadsdelsnämnderna

310 121

Andel biståndsbeslut som ändrats i förvaltningsrätten

Totalt stadsdelsnämnderna

0,01%

Dokumenterat i förvaltningsrätten:

Antal biståndsbeslut som ändrats av Förvaltningsrätten i Stockholm

(enl. målförteckningar, Förvaltningsrätten i Stockholm)

2021

Totalt stadsdelsnämnderna

234

Totalt antal avslagsbeslut som överklagats

(enl. målförteckningar, Förvaltningsrätten i Stockholm)

Totalt stadsdelsnämnderna

1 665

Andel biståndsbeslut som ändrats i Förvaltningsrätten i Stockholm

Totalt stadsdelsnämnderna

14%

Fakta: 14% av besluten ändrades av förvaltningsrätten.

**Stadsledningskontoret
förvränger medvetet
resultaten**

**Stadsledningskontoret har
inte gjort en enda analys av
rättssäkerheten - på 16 år!**

En gång till:

Tillit är

något som

förtjänas.

Vill

Stockholms

stad ha tillit?

Anlita externa, opartiska revisorer så att invånarna kan börja förlita sig på de siffror Stockholms stad presenterar.

Ingen “tillitsbaserad” styrning för verksamheter som rör ekonomiskt bistånd. Tillit förtjänas inte genom siffertrixande och fuffens.

15' års löneavdrag till glidarna på stadsledningskontoret.

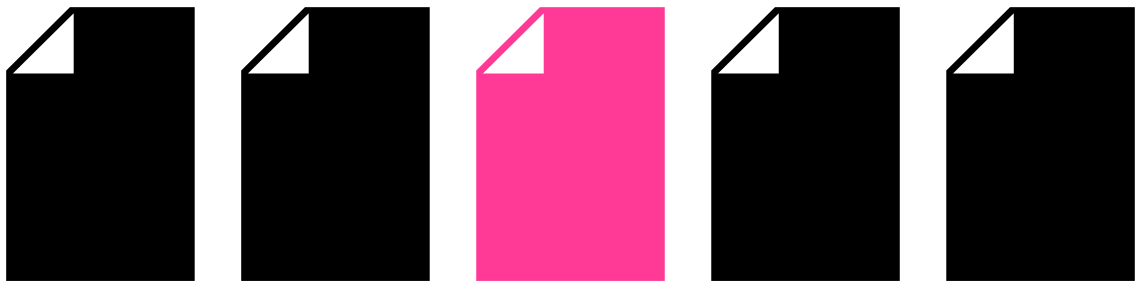
¹ Varför bara 15 års löneavdrag och inte 16? Nåväl, vi är generösa. Året är inte slut än så vi ger stadsledningskontoret chansen att rätta till sin felberäkning och åtminstone göra ett halvhjärtat försök till analys. En analys vi med stor nyfikenhet ser fram emot att ta del av.

Hur ser rätts-

säkerheten

ut enligt

facit?

1 av 5
beslut (22%) ändrades
efter överklagan 2021

Vad innebär 46 § förvaltningslagen?

= Beslut ändrade av nämnd efter

överklagan ska kontrolleras av

förvaltningsrätten.

Hur bör man analysera rättssäkerheten? Principen om rättssäkerhet omfattar inte enbart våra domstolar, utan även offentliga organ, kommuner och myndigheter. Därav blir det lite märkligt att enbart titta på hur många beslut som ändras av förvaltningsrätten, som ett sätt att mäta rättssäkerhet.

Det är inte enbart förvaltningsrätten som kan ändra ett avslagsbeslut. Ett beslut som gått någon emot kan också ändras av den myndighet som utfärdat beslutet, genom en omprövning efter att den beslutet rör har överklagat.

När den ändringar i förvaltningslagen trädde i kraft 2017, infördes en ny paragraf: 46 §. 46 § förvaltningslagen (FL) innebär i praktiken att beslut som ändras genom omprövning ska skickas vidare till förvaltningsrätten, som i sin tur kontrollerar att beslutet ändrats i enlighet med överklagan.

För att på ett mer korrekt sätt analysera rättssäkerheten bör man därför titta på alla ändrade beslut, både de som ändrats av en stadsdelsnämnd och de som ändrats av förvaltningsrätten. Om en nämnd ändrar många beslut genom omprövning kan det vara en indikation på att efterlevnaden av socialtjänstlagen (SoL) har brister. Det bör åtminstone väcka grund för analys.

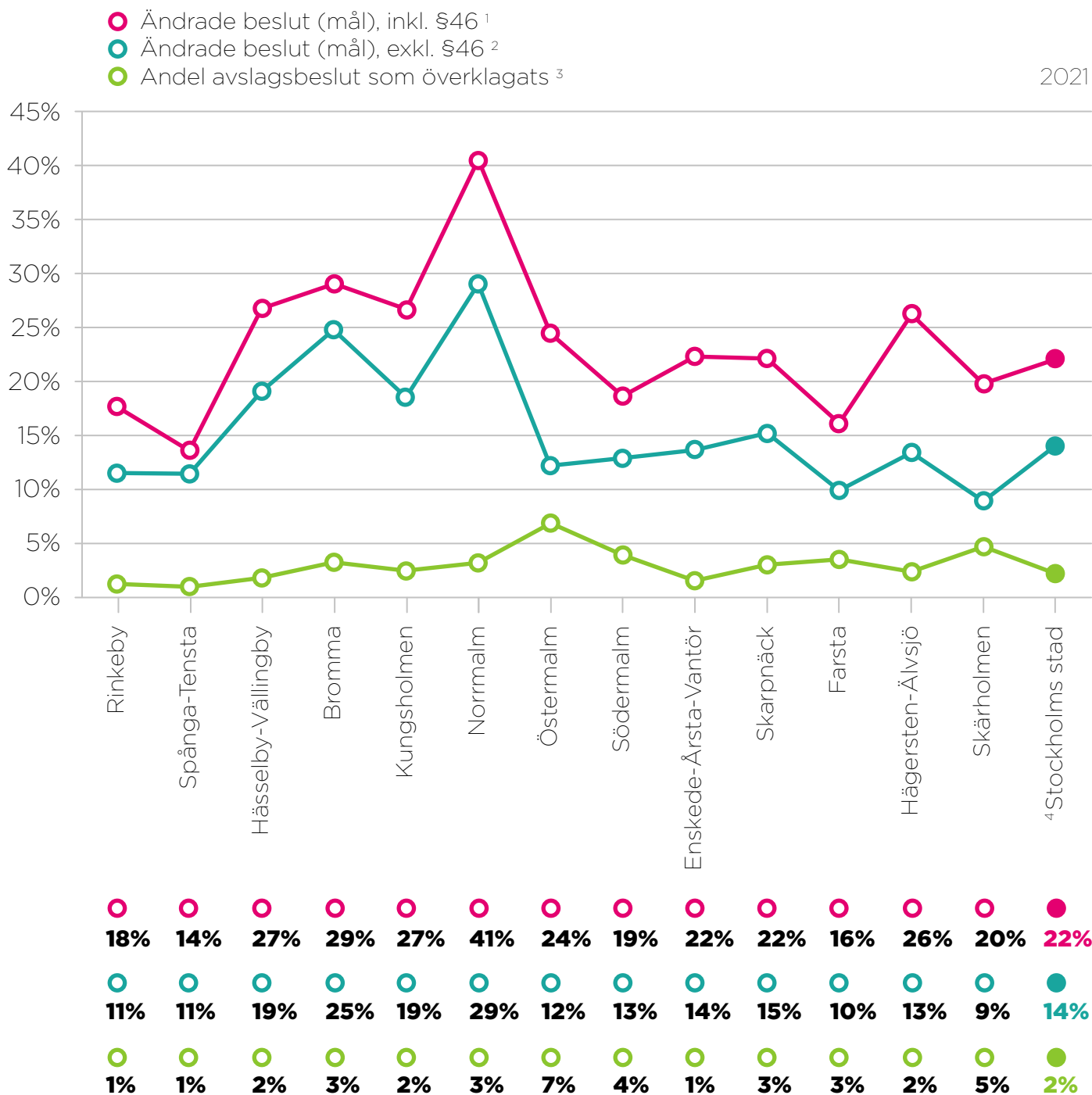
Vi har därför granskat båda dessa ändringstyper. Resultatet visade att en betydande andel (42%) ändras genom omprövning (46 § FL), [Tabell 7].

Nyckeltal 63, förutom att vara grovt förvanskat och i sitt nuvarande format helt otillförlitligt, tar inte hänsyn till hur rättssäkerheten ser ut på ett övergripande plan. Detta bör ses över och ändras framgent, om Stockholms stad är seriös i sin ambition att tillförsäkra jämlika möjligheter för alla invånare att kunna ta tillvara sin rätt.

Vid genomlysning av alla ändrade beslut, inklusive 46 § FL, var **ändringsfrekvensen för beslut om ekonomiskt bistånd i Stockholms stad 22%, 2021** [Tabell 7]. Dvs mer än vart 5:e beslut ändrades efter överklagan. Ser man enbart på beslut som ändrats av förvaltningsrätten, var andelen 14%, 2021 [Tabell 6]. En markant skillnad. Särskilt om det är ändringsfrekvensen av beslut som ska indikera eller mäta i vilken utsträckning Stockholms stad eller stadsdelsnämnderna upprätthåller en viss nivå av rättssäkerhet.

Vid vilken nivå ska rättssäkerheten anses god respektive bristfällig?

Andel ändrade beslut var 22%, 2021

¹ Redovisar beslut som ändrats helt eller delvis av Förvaltningsrätten i Stockholm samt beslut som ändrats enligt 46 § FL. Enligt 46 § FL ska ett beslut som ändrats av beslutsmyndigheten efter att det överklagats, exempelvis genom omprövning, översändas till förvaltningsrätten.

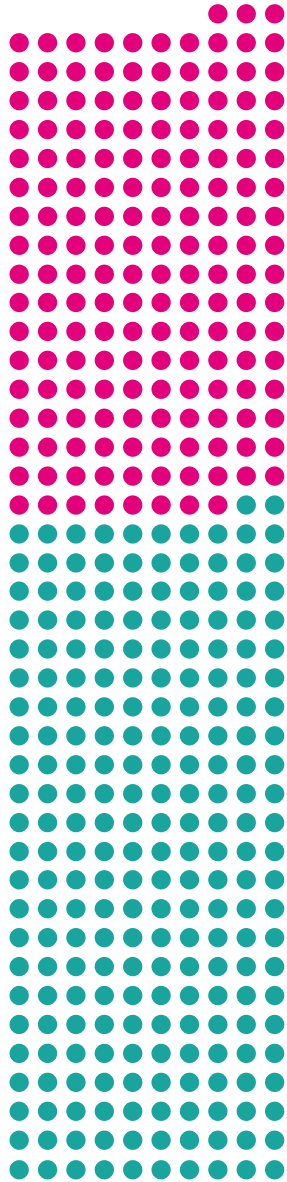
² Andel beslut som ändrats helt eller delvis av Förvaltningsrätten i Stockholm. Exklusive 46 § FL-mål.

³ Andel av stadsdelsnämndernas avslagsbeslut som överklagats.

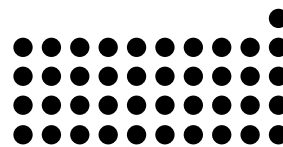
⁴ Enbart stadsdelsnämnderna i Stockholms stad.

Notera: Ett domslut/mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Andel ändrade beslut är i realiteten något högre än vad som redovisas här. Ovan omfattar enbart mål som rör ekonomiskt bistånd.

Ändringsfrekvensen för överklagade beslut¹ var 22%, 2021

Dokumenterade beslut¹ i
förvaltningsrätten

Rapporterade beslut av
stadsdelsnämnderna

- A: Antal beslut ändrade enl. 46 § FL (**172 st**) [Tabell 7]
- B: Antal beslut ändrade av förvaltningsrätten (**234 st**) [Tabell 6]
- C: Antal ändrade beslut rapporterade av stadsdelsnämnderna (**40 st**) i nyckeltal 63 [Tabell 9]

¹ Ett domslut/mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Enbart mål som rör ekonomiskt bistånd.

Källa: Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm. Rapporter för nyckeltal 63 från stadsledningskontoret i Stockholms stad. Antalet överklagade beslut/mål för ekonomiskt bistånd (stadsdelsnämnderna) 2021 var 1 665 st.

18 815

felaktiga

avslag

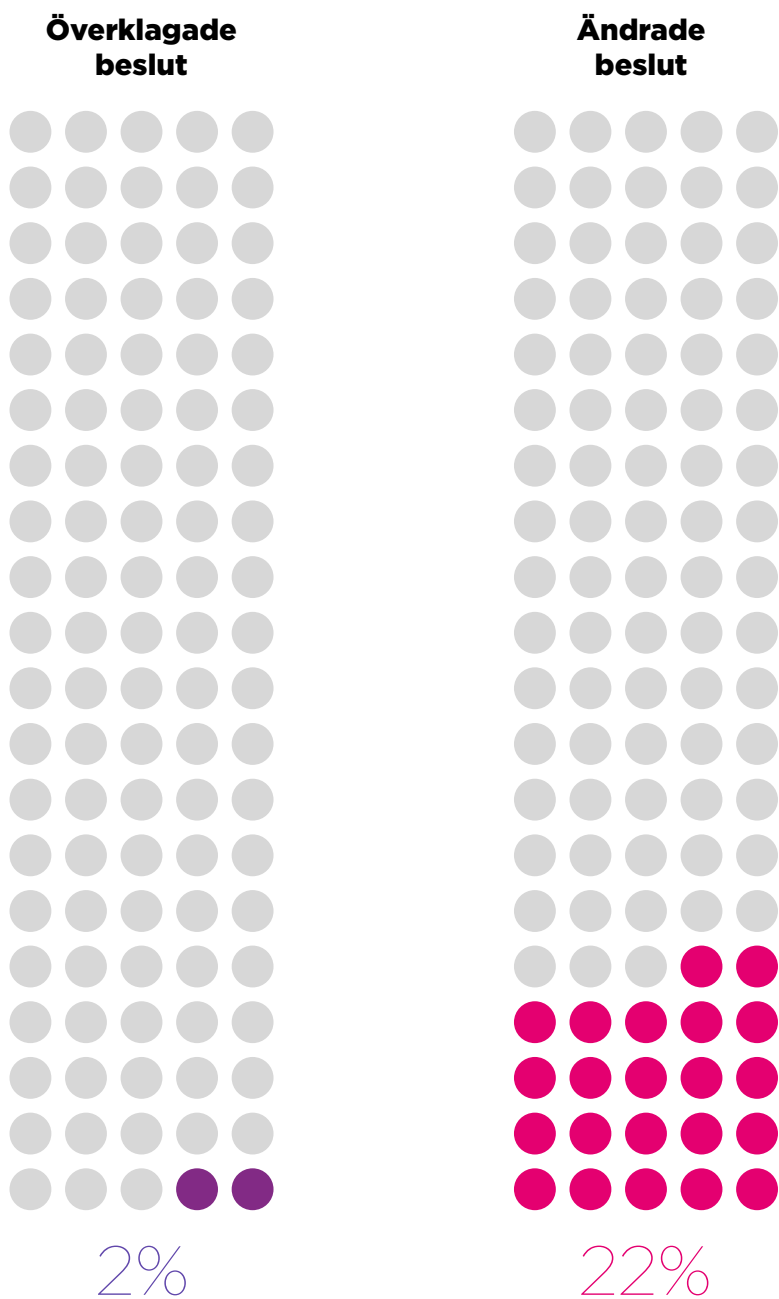
2021

*Applicerar man ändringsfrekvensen (**22,1%**) på alla avslagsbeslut, kan – statistiskt sett – fler än 18 815 beslut ha varit felaktiga 2021. Totalt antal avslagsbeslut 2021 var **85 129 st**, varav endast 1 837 st överklagades. Källor: antal avslagsbeslut: Årsrapport 2021 för ekonomiskt bistånd utgiven av Stockholms Stad/Sweco. Antal överklaganden: målförteckningar Förvaltningsrätten i Stockholm.*

Bara 2% av avslagsbesluten överklagades 2021

Stockholms stad (stadsdelsnämnderna) 2021

- Andel avslagsbeslut som överklagats (**2,2%**) [Tabell 8]
- Andel ändrade beslut / ändringsfrekvens (**22,1%**) [Tabell 7]

Observera att ett domslut/mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Andelen kan därför vara något högre än vad som redovisas här. Ovan omfattar enbart mål som rör ekonomiskt bistånd, hos stadsdelsnämnderna (dvs ej enheten för hemlösa, Intro Sthlm, m.fl).

Fler skulle

få rätt om de

överklagade.

Varför är det så låg andel som överklagar (2%) i förhållande till att ändringsfrekvensen av överklagade beslut är så hög (22%)?

Att samma socialsekreterare som gett avslag ska anses agera "opartisk" i rollen att hjälpa den sökande att överklaga är ett ohederligt resonemang. Den som gett avslag har som främsta incitament att försvara sitt beslut, inte "hjälpa till" att eventuellt få det ändrat i högre instans..

Detta rimmar illa med den grundlagsstadgade objektivitetsprincipen:

- 1 kap. 9 § regeringsformen
- 5 § förvaltningslagen

Besparingsincitament ska och får inte systematiseras genom åsidosättande av lag eller EU-rätt. Gör om. Gör rätt.

Inför

rättssäker

och opartisk

hjälpa att

överklaga

Sökande bör få tillgång till opartisk hjälp för att på ett rättssäkert sätt kunna ta tillvara sin rätt.

I dag är det samma social-sekreterare som fattat ett avslagsbeslut som ska "hjälpa" den sökande att överklaga. Den som utfärdat ett avslag är inte opartisk. Detta rimmar illa med objektivitetsdirektivet i grundlagen.

Stockholms stads riktlinjer är INTE lagstöd. Handläggare ska hänvisa till Socialstyrelsens handbok eller direkt rättskälla.

En skriftlig kopia av Socialstyrelsens handbok för ekonomiskt bistånd ska finnas tillgänglig på varje stadsdelsnämnd.

Generellt bristande juridisk kompetens hos både socialsekreterare och enhetschefer. Alltför många vet inte vad lagstöd de facto är. Det behövs utbildningsåtgärder för att säkerställa rättssäkerheten i Stockholms stad.

Skrota Stockholms stads egna riktlinjer. De är skrivna av socionomer och inte ens reviderade av jurist.

Nuvarande riktlinjer är från 2017 och strider styckesvis mot aktuellt lagstöd och rådande rättspraxis.

JO¹ har vid flera tillfällen kritiserat kommuners egna riktlinjer för att strida mot gällande rättskällor.

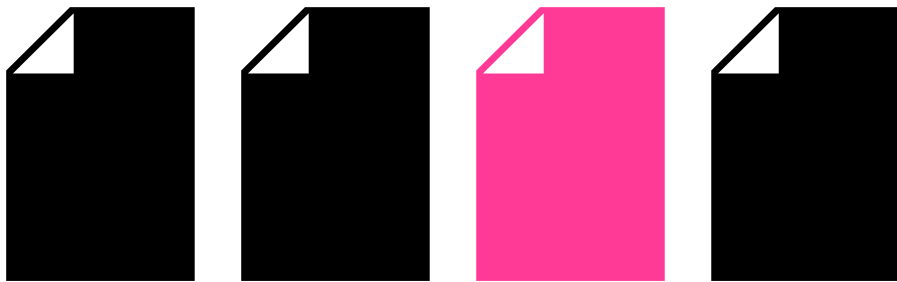
¹ Justitieombudsmannen. Att stadens egna riktlinjer är skrivna av socionomer samt att riktlinjerna inte är reviderade av jurist har vi fått skriftligt bekräftat från socialförvaltningen i Stockholms stad.

Väntetid

till att få sin

överklagan

prövad

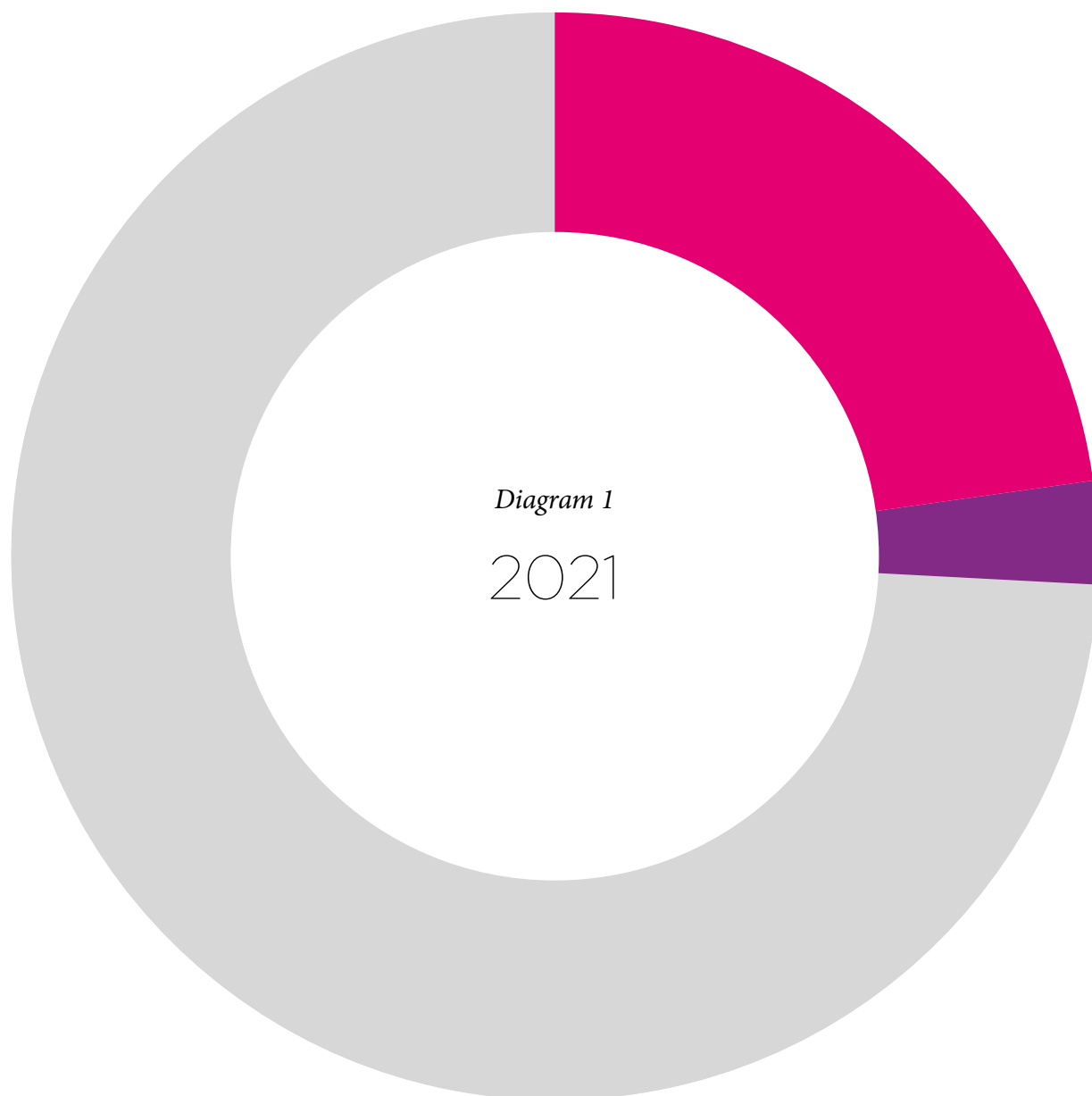

1 av 4
fick vänta mer än 3 månader
på att få rätt i förvaltningsrätten
2021

Väntetid >3 mån i förvaltningsrätten

– ändrade beslut/mål, 2021

Stockholms stad (stadsdelsnämnderna) 2021.

● < 3 månader (**74% | 174 st**)

● > 3 månader (**23% | 53 st**)

● > 6 månader (**3% | 7 st**)

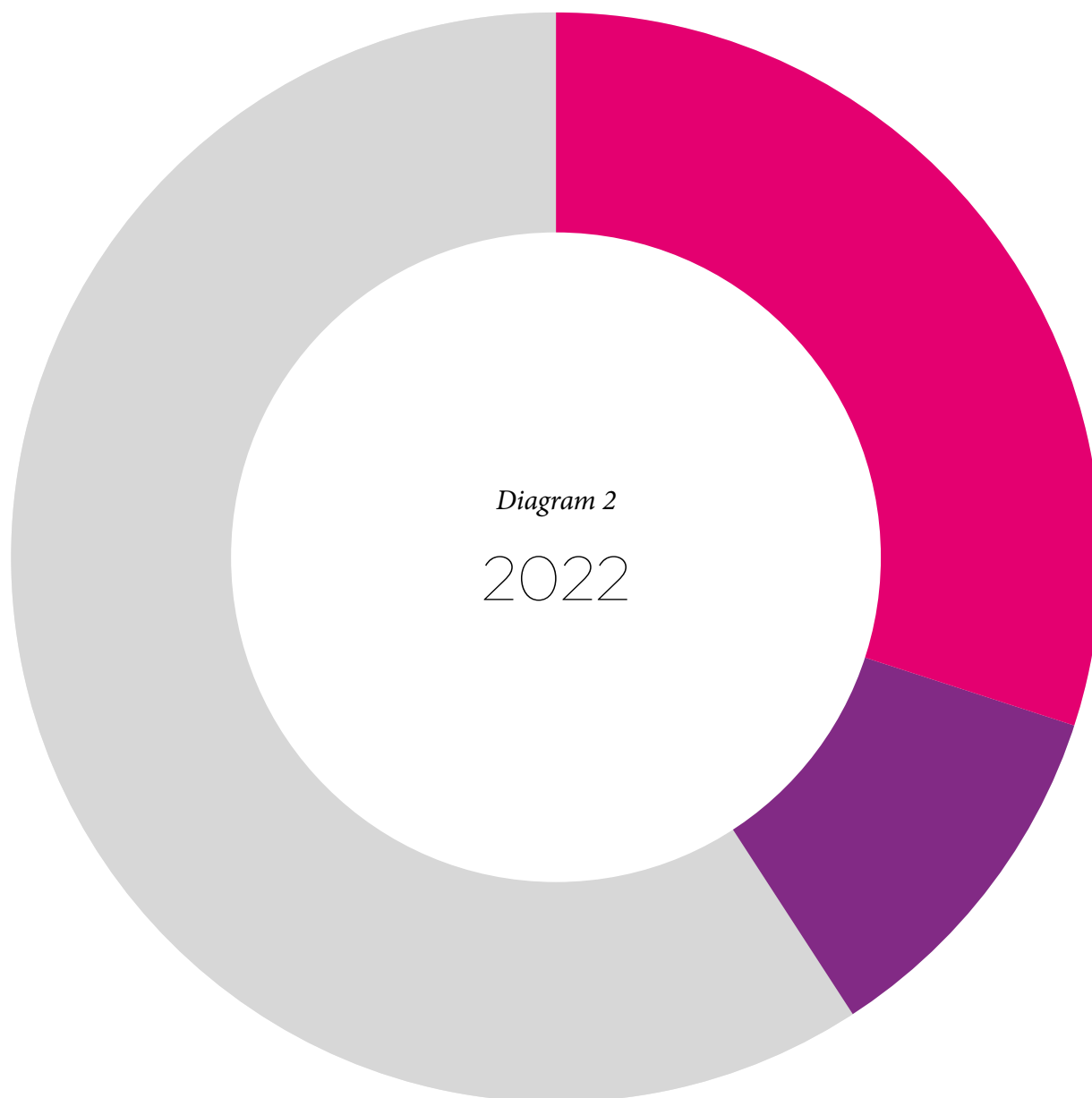
Se Tabell 13-14

Notera: Ovan visar hur många som fått vänta mer än 3 månader på att få sitt avslagsbeslut ändrat av förvaltningsrätten. Observera att ett domslut/mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Redovisar enbart mål som rör ekonomiskt bistånd.

Väntetid >3 mån i förvaltningsrätten

– ändrade beslut/mål, 2022

Stockholms stad (stadsdelsnämnderna) 2022.

- < 3 månader (**59% | 76 st**)
- > 3 månader (**30% | 38 st**)
- > 6 månader (**11% | 14 st**)

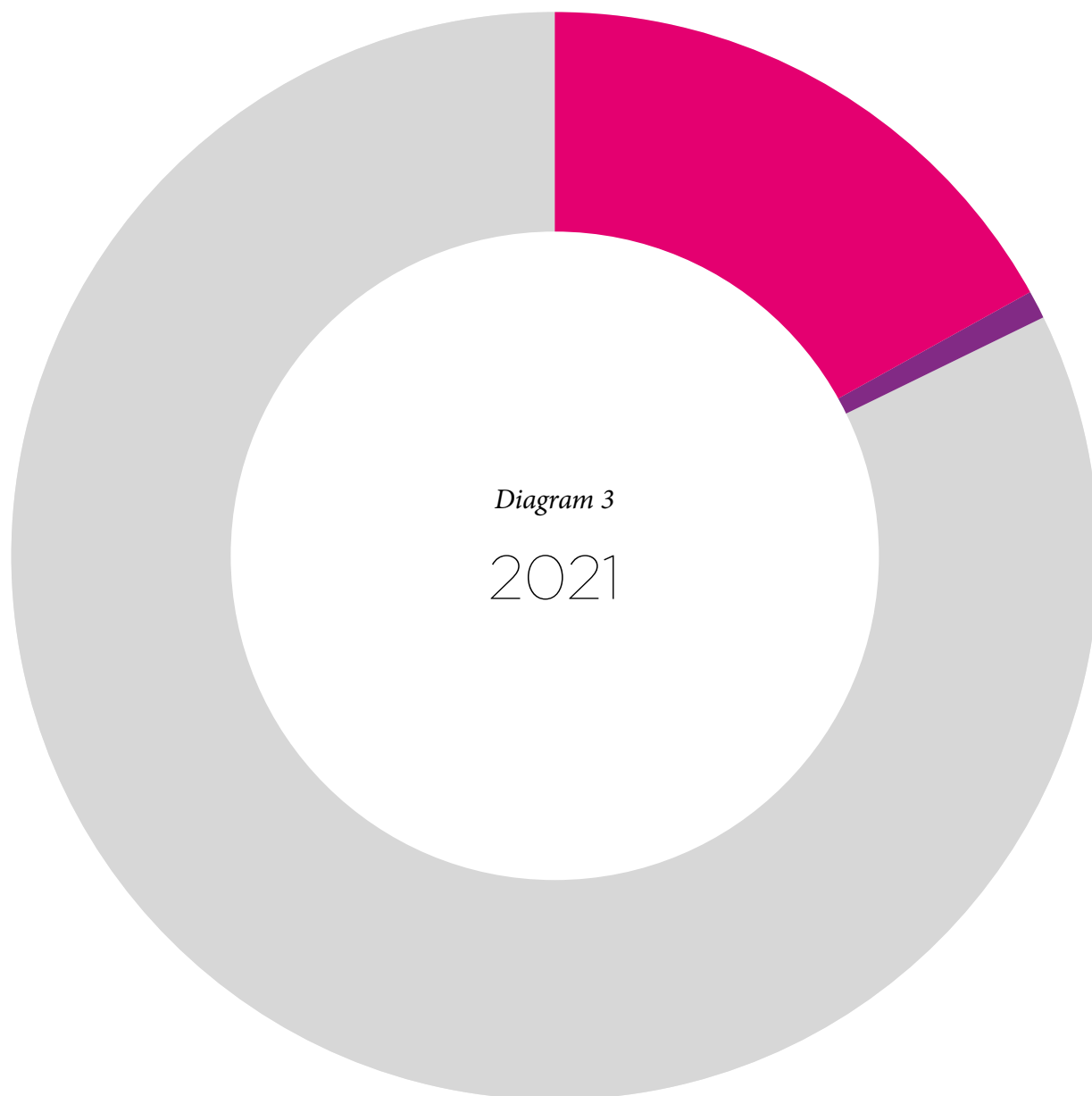
Se Tabell 15-16

Notera: Ovan visar hur många som fått vänta mer än 3 månader på att få sitt avslagsbeslut ändrat av förvaltningsrätten. Observera att ett domslut/mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Redovisar enbart mål som rör ekonomiskt bistånd.

Väntetid >3 mån i förvaltningsrätten

– alla beslut/mål, 2021

Stockholms stad (stadsdelsnämnderna) 2021.

● < 3 månader (**82% | 1 359 st**)

● > 3 månader (**17% | 284 st**)

● > 6 månader (**1% | 22 st**)

Se Tabell 11-12

Notera: Ovan visar hur många som fått vänta mer än 3 månader på att få sitt avslagsbeslut prövat av förvaltningsrätten, oavsett utfall. Observera att ett domslut/mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Redovisar enbart mål som rör ekonomiskt bistånd.

Domstolstrots

& vilda western

Några utvalda

mål som stack

ut i vår

granskning.

Domstolstrots i Farsta

Trots två förelägganden från förvaltningsrätten underlåter nämnden att tillstålla domstolen det fullständiga beslutet, varvid rätten inte kan ta ställning till överklagandet. Detta bryter mot processrätten.

Farsta stadsdelsnämnd överlämnade ofullständiga beslutshandlingar till förvaltningsrätten. Trots två förelägganden från domstolen, vägrar Farsta lämna över det fullständiga beslutet.

Målnr: 2XXXX-20

Sammanfattade skäl för avgörandet:

Nämnden avslog i oktober 2020 en ansökan om bistånd till en hyresskuld som avsåg perioden juni till september 2020. Av första sidan i nämndens beslut framgick att beslutet bestod av fem sidor. Dock hade nämnden enbart tillställt förvaltningsrätten sidan 1, 3 och 5 av beslutet.

Förvaltningsrätten hade därför förelagt nämnden att ge in beslutet i sin helhet, vilket nämnden trots föreläggande underlåtit att göra.

Eftersom delar av skälen för nämndens beslut saknades i det underlag som förvaltningsrätten tillställts, kunde domstolen inte ta ställning till riktigheten av det överklagade beslutet.

Efter att målet kom in till domstolen fattade nämnden ett nytt beslut i november, avseende samma hyresskuld och period.. Nämnden hävdade att det blivit fel i beräkningarna för augusti, september och oktober månad och uppgav att beloppet för normöverskottet

korrigerats, men att avslagsgrunden kvarstod.

Eftersom nämnden vid tiden för beslutet i november 2020 redan hade lämnat över den klagandes överklagande och övriga handlingar till domstolen, hade nämnden inte rätt att fatta ett nytt beslut i saken (hänvisat till 39 § förvaltningslagen).

Emellertid hade nämnden, trots två förelägganden från förvaltningsrätten, inte gett in det ursprungliga överklagade beslutet i sin helhet till domstolen. Förvaltningsrätten kunde därför inte ta ställning till den klagandes överklagande av det beslutet.

Det överklagade beslutet upphävdes av detta skäl och målet återförvisades till nämnden för ny handläggning.

Domstolstrots i Södermalm

Trots tidigare domslut från förvaltningsrätten, fortsätter nämnden räkna av inkomster som förekommit mer än 3 månader tillbaka i tiden. Nämnden bryter därmed uppsåtligt mot prejudikat från Högsta förvaltningsdomstolen.

Södermalm stadsdelsnämnd rullade normöverskott längre än de 3 månader som statuerats som gräns av Högsta förvaltningsdomstolen. Trots tidigare upphävt beslut av förvaltningsrätten, valde nämnden att hänvisa till samma (preskriberade) normöverskott för nytt avslag, därav även avslag för ansökan om nödbistånd.

Målnr: 2XXXX-20

Sammanfattade skäl för avgörandet:

Av rättspraxis (RÅ 1994 ref. 50 och RÅ 1997 ref. 2) framgår att den som inser att hen inom kort kan komma att stå utan inkomst är skyldig att planera sin ekonomi för att förhindra att behov av ekonomiskt bistånd uppstår. Särskilda krav ställs på den som tidigare fått sådant bistånd, varav hen antas känna till vilka förutsättningar som gäller för rätt till bistånd. Detta innebär att ett normöverskott ibland kan föras vidare under flera månader, ett så kallat rullande normöverskott.

Högsta förvaltningsdomstolen har dock uttalat att det endast under speciella omständigheter kan komma ifråga att beakta redan förbrukade medel under en längre period än tre månader (HFD 2017 ref. 51).

Förvaltningsrätten upphävde i oktober 2020 ett beslut meddelat av nämnden i augusti 2020, och visade målet åter för

ny prövning av den klagandes rätt till bistånd avseende september 2020. Skälet till detta var att det enligt förvaltningsrätten inte framkommit några speciella omständigheter som gett nämnden rätt att beakta inkomster från april och maj 2020 vid bedömningen av biståndsbehovet för september 2020.

Nämnden har trots förvaltningsrättens dom i oktober 2020 på nytt tagit med insättningar från april och maj 2020 i den normberäkning som i målet gjorts för september 2020.

Förvaltningsrätten fann därför att nämndens beräkning av biståndsbehovet för september 2020 var behäftat med sådant fel att beslutet skulle upphävas och målet visades åter till nämnden.

Förvaltningsrätten upphävde nämndens beslut och visade målet åter till Södermalms stadsdelsnämnd avseende den klagades rätt till ekonomiskt bistånd för september 2020 samt behov av nödbistånd för samma period.

Individen fick vänta 91 dagar, dvs över 3 månader, på att få rätt till bland annat sökt nödbistånd.

Hässelby-Vällingby hävdade att tandvård måste vara akut.

Saknade lagstöd och nämnden hade underlåtit individuell behovsprövning.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd nekade tandvård för att den inte bedömdes akut. Nämnden påstod att nödvändig tandvård endast beviljas till individer med långvarigt behov av bistånd. Ansåg att tandvården skulle ombesörjas av framtida pension.

Målnr: 1XXX-21

Sammanfattade skäl för avgörandet:

Tandvård, såväl undersökning som behandling, är ett behov som faller in under en persons livsföring i övrigt. För att ekonomiskt bistånd ska lämnas för tandvårdskostnader krävs att vården, vid en individuell bedömning i det enskilda fallet, anses nödvändig och att kostnaderna är skäligen (HFD 2019 not. 17).

Enligt domstolen var det inte rimligt att begränsa rätten till bistånd för tandvård till enbart akut sådan.

Nämnden hade avslagit ansökan för bistånd till tandvård, med skälet att åtgärderna inte var av akut karaktär. Förvaltningsrätten konstaterade dock att tandläkaren inte hade angett huruvida åtgärderna var av akut karaktär eller inte och att nämnden underlåtit utredning i denna fråga. Det kunde enligt förvaltningsrätten inte uteslutas att någon av åtgärderna var att betrakta som akut och frågan krävde vidare utredning för att en bedömning skulle kunna göras.

Enligt förvaltningsrätten var det inte rimligt att begränsa rätten till bistånd endast med hänvisning till att tandvården inte var av akut karaktär. Även annan nödvändig tandvård kan utgöra rätt till bistånd, om kostnaderna bedöms som skäligen. Nämnden hade inte tagit ställning till om åtgärderna var att betrakta som nödvändig tandvård, men ändå bedömt att den klagande inte hade rätt till bistånd på grund av att den klagande inte hade något långvarigt beroende av bistånd.

Nämnden uppgav att den klagande inom några månader inte längre skulle ha behov av bistånd eftersom hen skulle bli självförsörjande genom pension. Nämnden hade dock inte lämnat några konkreta uppgifter om hur mycket pension den klagande uppskattades få. Därav var det enligt förvaltningsrätten inte möjligt att göra en bedömning av huruvida den klagande inom en rimlig tid själv skulle kunna tillgodose sitt behov.

Eftersom nämnden inte utrett om tandvården var att betrakta som nödvändig ansåg förvaltningsrätten att det krävdes ytterligare utredning för att kunna ta ställning till om den klagande var berättigad till bistånd för tandvård.

Det överklagade beslutet upphävdes och målet visades åter till nämnden för ny utredning och nytt beslut.

Kostnad för köp av mobiltelefon ingår

INTE i riksnormen.

Nämnder hänvisar slentrianmässigt till riksnorm för kostnader som INTE ingår i riksnormen (livsföring i övrigt). Underlåter därmed systematiskt lagstadgad individuell behovsprövning.

1. Södermalms stadsdelsnämnd avslag bistånd för köp av mobiltelefon, yrkade att kostnaden tillgodosågs av poster i riksnormen.

Målnr: 7XXX-21

Sammanfattade skäl för avgörandet:

Med begreppet "livsföring i övrigt" avses alla de olika behov som den enskilde kan ha för att tillförsäkras en skälig levnadsnivå och inte omfattas av försörjningsstödet. En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall (hänvisning till prop. 2000/01 s. 92).

Posten telefon (i riksnormen) är beräknad att kunna täcka kostnader för exempelvis abonnemangs- och samtals-avgifter (hänvisning till prop. 1996/97: 124 s. 169).

En smartphone kan fylla samma behov som en dator. En ansökan om bistånd till en smartphone bör därför prövas inom ramen för hemutrustning (hänvisning till Kammarrätten i Jönköpings dom den 7 oktober 2020 i mål nr 354-20 och Kammarrätten i Göteborgs dom den 11 december 2018 i mål nr 3255-18).

Förvaltningsrättens bedömning var att behov för inköp av mobiltelefon inte omfattas av försörjningsstödet [riksnorm]. Bistånd för kostnaden omfattas i dessa fall genom livsföringen i övrigt, efter en individuell prövning.

Av dessa skäl upphävdes beslutet och målet visades åter till nämnden för fortsatt handläggning och ny prövning.

2. Södermalms stadsdelsnämnd avslag delvis bistånd för köp av mobiltelefon, yrkade att resterande del tillgodosågs av riksnormen.

Målnr: 2XXXX-21

Skälen för avgörandet:

[Generellt återger förvaltningsrätten detsamma som framkom i föregående mål 7XXX-21.]

Nämnden hade beviljat en del av kostnaden för köp av mobiltelefon, men hänvisade resterande belopp som tillgodosett inom ramen för vissa poster i riksnormen och till eget sparande.

Eftersom bistånd enligt riksnorm inte är avsett att täcka kostnad för köp av smartphone ansåg förvaltningsrätten att det bistånd som den klagande hade beviljats inte var tillräckligt för att hen skulle vara tillförsäkrad en skälig levnadsnivå. Av vilken anledning och på vilket sätt den klagande bort spara till en smartphone hade inte heller framkommit. Nämnden ansågs därför inte ha gjort en korrekt bedömning av den klagandes behov av bistånd.

Beslutet upphävdes och målet visades åter till nämnden för ny handläggning.

Nämnderna

följer inte

ändrade

domslut

Stadsdelsnämnderna tar inte lärdom av ändrade domslut

Mönster av återkommande ändrade beslut i förvaltningsrätten rörande identiska sakfrågor, visar att nämnderna inte tar lärdom eller följer tidigare domslut.

Under granskningen har vi uppmärksammat mönster av återkommande avslag i identiska ärenden som flera gånger tidigare – under samma år – ändrats av förvaltningsrätten.

Enligt socialtjänsten och stadsdelsnämnderna själva tar de till sig och lär av tidigare domslut, som en del av förbättrings- och kvalitetsarbetet. Mönstren i granskningen visar dock på motsatsen. Inte heller verkar nämnderna ta till sig eller lära av andra nämnders ändrade beslut.

Några exempel är avslag som rört mobiltelefon, felaktig hänvisning till riksnorm för poster utanför försörjningsstödet, bristande individuell behovsprövning, samt att nämnderna lagstridigt schabloniserar poster utanför riksnorm m.m.

Detta visar en bristande respekt för rådande rättspaxis, och en undran om detta är en medveten strategi från stadsdelsnämndernas sida? Att det lönar sig att medvetet strida mot lag, eftersom konsekvenser för att göra så saknas samt att det är så få som tenderar att överklaga (2%) [Tabell 8].

Tabellbilaga

***Denna bilaga innehåller detaljerade
underlag per stadsdelsnämnd***

Antal beslut 2021:

Det totala antalet producerade beslut i Stockholms stad¹ (beviljade och avslagsbeslut) för ekonomiskt bistånd hade 2021 ökat med 11%, jämfört med 2018. [Tabell 1]

Det totala antalet avslagsbeslut¹ hade 2021 ökat med 20%, jämfört med 2018. [Tabell 3]

Andelen som utgjorde avslagsbeslut 2021 hade ökat från 25% till 27%, jämfört med 2018. Mer än vart 4:e beslut var således ett avslagsbeslut. [Tabell 5]

Alla beslut - ekonomiskt bistånd

Tabell 1

Stadsdelsnämnd	2018	2019	2020	2021	2022
Rinkeby	48 180	50 561	52 514	56 047	50 538
Spånga-Tensta	24 428	24 803	26 115	28 483	27 143
Hässelby-Vällingby	33 872	36 942	35 528	35 173	33 723
Bromma	14 313	15 604	15 507	13 061	13 652
Kungsholmen	4 929	5 724	6 281	6 602	5 905
Norrmalm	4 588	5 414	6 951	7 251	5 810
Östermalm	4 339	4 300	5 160	5 921	5 180
Södermalm	17 256	17 326	17 415	17 746	17 387
Enskede-Årsta	42 542	44 418	45 649	46 541	43 868
Skarpnäck	16 163	15 453	15 920	15 706	14 687
Farsta	21 908	23 540	25 279	23 522	22 937
Hägersten-Älvsjö	22 732	25 075	29 394	31 007	27 910
Skärholmen	24 159	24 664	22 315	23 061	21 540
Stockholms stad¹	279 409	293 824	304 028	310 121	290 280

Källa: Stadsledningskontoret, nyckeltal 63

¹Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnd	2018	2019	2020	2021	2022
Rinkeby	35 497	35 212	37 472	40 341	36 730
Spånga-Tensta	17 669	17 042	18 260	19 501	18 328
Hässelby-Vällingby	22 474	23 669	22 930	23 246	23 271
Bromma	10 890	11 520	10 703	9 170	9 228
Kungsholmen	4 153	4 806	5 170	5 358	4 658
Norrmalm	3 567	4 231	5 543	6 073	4 778
Östermalm	3 493	3 577	4 330	4 658	4 013
Södermalm	12 560	12 720	12 504	13 023	13 100
Enskede-Årsta	31 700	31 765	31 130	31 697	30 193
Skarpnäck	11 395	11 632	12 835	12 807	11 742
Farsta	17 514	18 814	19 746	18 472	17 283
Hägersten-Älvsjö	17 717	19 575	22 703	22 296	20 563
Skärholmen	19 888	19 114	17 813	18 350	17 398
Stockholms stad¹	208 517	213 677	221 139	224 992	211 285

Källa: Stadsledningskontoret, nyckeltal 63. Årsrapport ekonomiskt bistånd (Sweco)

¹Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnd	2018	2019	2020	2021	2022
Rinkeby	12 683	15 349	15 042	15 706	13 808
Spånga-Tensta	6 759	7 761	7 855	8 982	8 815
Hässelby-Vällingby	11 398	13 273	12 598	11 927	10 452
Bromma	3 423	4 084	4 804	3 891	4 424
Kungsholmen	776	918	1 111	1 244	1 247
Norrmalm	1 021	1 183	1 408	1 178	1 032
Östermalm	846	723	830	1 263	1 167
Södermalm	4 696	4 606	4 911	4 723	4 287
Enskede-Årsta	10 842	12 653	14 519	14 844	13 675
Skarpnäck	4 768	3 821	3 085	2 899	2 945
Farsta	4 394	4 726	5 533	5 050	5 654
Hägersten-Älvsjö	5 015	5 500	6 691	8 711	7 347
Skärholmen	4 271	5 550	4 502	4 711	4 142
Stockholms stad¹	70 892	80 147	82 889	85 129	78 995

Källa: Stadsledningskontoret, nyckeltal 63. Årsrapport ekonomiskt bistånd (Sweco)

¹Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnd	2018	2019	2020	2021	2022
Rinkeby	74%	70%	71%	72%	73%
Spånga-Tensta	72%	69%	70%	68%	68%
Hässelby-Vällingby	66%	64%	65%	66%	69%
Bromma	76%	74%	69%	70%	68%
Kungsholmen	84%	84%	82%	81%	79%
Norrmalm	78%	78%	80%	84%	82%
Östermalm	81%	83%	84%	79%	77%
Södermalm	73%	73%	72%	73%	75%
Enskede-Årsta	75%	72%	68%	68%	69%
Skarpnäck	71%	75%	81%	82%	80%
Farsta	80%	80%	78%	79%	75%
Hägersten-Älvsjö	78%	78%	77%	72%	74%
Skärholmen	82%	77%	80%	80%	81%
Stockholms stad¹	75%	73%	73%	73%	73%

Källa: Stadsledningskontoret, nyckeltal 63. Årsrapport ekonomiskt bistånd (Sweco)

¹Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnd	2018	2019	2020	2021	2022
Rinkeby	26%	30%	29%	28%	27%
Spånga-Tensta	28%	31%	30%	32%	32%
Hässelby-Vällingby	34%	36%	35%	34%	31%
Bromma	24%	26%	31%	30%	32%
Kungsholmen	16%	16%	18%	19%	21%
Norrmalm	22%	22%	20%	16%	18%
Östermalm	19%	17%	16%	21%	23%
Södermalm	27%	27%	28%	27%	25%
Enskede-Årsta	25%	28%	32%	32%	31%
Skarpnäck	29%	25%	19%	18%	20%
Farsta	20%	20%	22%	21%	25%
Hägersten-Älvsjö	22%	22%	23%	28%	26%
Skärholmen	18%	23%	20%	20%	19%
Stockholms stad¹	25%	27%	27%	27%	27%

Källa: Stadsledningskontoret, nyckeltal 63. Årsrapport ekonomiskt bistånd (Sweco)

¹Enbart stadsdelsnämnderna

Andel beslut som ändrats av Förvaltningsrätten i Stockholm 2021:

1 665 överklaganden handlades av förvaltningsrätten i Stockholm, vad avser mål som ej omfattades av 46 § FL (beslut ändrade genom omprövning) under 2021. [Tabell 6]

Av de 1 665 överklagade målen ändrade förvaltningsrätten i Stockholm 234 st.

Andel beslut¹ som ändrades av förvaltningsrätten var 14%.

[Tabell 6]

Högst ändringsfrekvens återfanns i Norrmalm (29%) följt av Bromma (25%), där fler än 1 av 4 överklagade avslag ändrades av förvaltningsrätten.

[Tabell 6]

Som ändrade beslut¹ räknas mål där förvaltningsrätten har registrerat målet som "ändrat" eller "delvis ändrat". Med ändringsfrekvens avses i denna rapport antalet ändrade mål dividerat med antalet sakprövade mål. I beräkningen ingår inte mål som inte har prövats i sak, dvs mål där domstolen har avvisat, avskrivit eller på annat sätt avslutat målet utan att ha tagit ställning till sakfrågan. Detta följer samma modell som ISF (Inspektionen för Socialförsäkringen) använder i sin tillsynsrapportering.

Beslut¹ som ändrats av Förvaltningsrätten i Stockholm - ekonomiskt bistånd, 2021

Tabell 6

Stadsdelsnämnd	Antal	Antal	Andel
	Överklagade	Ändrade	Ändrade %
Rinkeby	174	20	11%
Spånga-Tensta	79	9	11%
Hässelby-Vällingby	189	36	19%
Bromma	117	29	25%
Kungsholmen	27	5	19%
Norrmalm	31	9	29%
Östermalm	74	9	12%
Södermalm	171	22	13%
Enskede-Årsta	198	27	14%
Skarpnäck	79	12	15%
Farsta	162	16	10%
Hägersten-Ålvsjö	172	23	13%
Skärholmen	192	17	9%
Stockholms stad²	1 665	234	14,1%

Källa: Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (avslutade mål, SoL, 2021)

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²Enbart stadsdelsnämnderna

Andel ändrade beslut - inklusive mål som ändrats enligt 46 § FL, 2021

1 837 överklaganden handlades av förvaltningsrätten i Stockholm, inklusive mål som ändrats enligt 46 § FL (ändrade genom omprövning) under 2021. Antalet mål som ändrats genom omprövning (46 § FL) var 172 st. [Tabell 7]

Av de 1 837 överklagade målen ändrades sammanlagt 406 st.

Ändringsfrekvensen för samtliga överklagade beslut² var 22%. [Tabell 7]
För Stockholms stad⁴ ändrades således 1 av 5 överklagade beslut².

Högst ändringsfrekvens återfanns i Normalm (41%) följt av Bromma (29%), Hässelby-Vällingby (27%) och Kungsholmen (27%).

Av samtliga¹ ändrade beslut² (406 st) hade 42% av besluten ändrats genom omprövning enligt 46 § FL. [Tabell 7]

Av **46 § FL** följer att beslutsmyndigheten ska överlämna ett överklagande till förvaltningsrätten även i de fall beslutsmyndigheten har ändrat sitt beslut i enlighet med den enskildes överklagande. Förvaltningsrätten ska avgöra om beslutsmyndigheten har ändrat sitt beslut i enlighet med överklagandet.

Samtliga¹ ändrade beslut² inklusive 46 § FL³ - ekonomiskt bistånd, 2021

Tabell 7

Stadsdelsnämnd	Antal	Antal	Andel		
	Överklagade	Ändrade	Ändrade %	Antal	Andel
				46 § FL	46 § FL %
Rinkeby	187	33	18%	13	39%
Spånga-Tensta	81	11	14%	2	18%
Hässelby-Vällingby	209	56	27%	20	36%
Bromma	124	36	29%	7	19%
Kungsholmen	30	8	27%	3	38%
Norrmalm	37	15	41%	6	40%
Östermalm	86	21	24%	12	57%
Södermalm	183	34	19%	12	35%
Enskede-Årsta	220	49	22%	22	45%
Skarpnäck	86	19	22%	7	37%
Farsta	174	28	16%	12	43%
Hägersten-Älvsjö	202	53	26%	30	57%
Skärholmen	218	43	20%	26	60%
Stockholms stad⁴	1 837	406	22,1%	172	42,4%

Källa: Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (avslutade mål, SoL, 2021)

¹Inkluderar beslut² som ändrats av förvaltningsrätten eller enligt 46 § FL³.

²Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

³46 § FL omfattar beslut som ändrats av nämnd efter överklagan, genom t.ex omprövning.

⁴Enbart stadsdelsnämnderna

Andel överklagade beslut, 2021:

Av 85 129 avslagsbeslut överklagades enbart 2%. [Tabell 8]

Det låga antalet överklagade beslut¹ kan tolkas positivt eller negativt. Med den erfarenhet vi på Equal i Stockholm har gör vi gällande att den låga andelen bör ses genom en kritisk lins.

Med tanke på att ändringsfrekvensen är 22% [Tabell 7], är sannolikheten hög att fler skulle få rätt om de överklagade.

Andra faktorer som kan vara bidragande till låg andel överklaganden kan vara att de sökande omfattas av olika resursbrister; oförmåga och ovana att skriva, sjukdom, juridisk okunskap samt reellt obefintlig rättshjälp.

Andel överklagade beslut¹ - ekonomiskt bistånd. Exklusive respektive inklusive 46 § FL², 2021

Tabell 8

Stadsdelsnämnd	Antal	Antal	Antal	Andel	Andel
	Avslagsbeslut	Överkagade beslut ¹ exkl. 46 § FL	Överkagade beslut ¹ inkl. 46 § FL (FR)	Överklade beslut ¹ exkl. 46 § FL %	Överklade beslut ¹ inkl. 46 § FL %
Rinkeby	15 706	174	187	1%	1%
Spånga-Tensta	8 982	79	81	1%	1%
Hässelby-Vällingby	11 927	189	209	2%	2%
Bromma	3 891	117	124	3%	3%
Kungsholmen	1 244	27	30	2%	2%
Norrmalm	1 178	31	37	3%	3%
Östermalm	1 263	74	86	6%	7%
Södermalm	4 723	171	183	4%	4%
Enskede-Årsta	14 844	198	220	1%	1%
Skarpnäck	2 899	79	86	3%	3%
Farsta	5 050	162	174	3%	3%
Hägersten-Älvsjö	8 711	172	202	2%	2%
Skärholmen	4 711	192	218	4%	5%
Stockholms stad³	85 129	1 665	1 837	2,0%	2,2%

Källa: Årsrapport ekonomiskt bistånd (Sweco). Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (avslutade mål, SoL, 2021)

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²46 § FL omfattar beslut som ändrats av nämnd efter överklagan, genom t.ex omprövning.

³Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsledningskontorets redovisning av nyckeltal 63, 2018-2022:

SDF	Antal biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten 2022	Totalt antal biståndsbeslut 2022	Andel biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten, 2022
701 Rinkeby-Kista	3	50 538	0,01%
703 Spånga-Tensta	2	27 143	0,01%
704 Hässelby-Vällingby	1	33 723	0,00%
706 Bromma	0	13 652	0,00%
708 Kungsholmen	0	5 905	0,00%
709 Norrmalm	0	5 810	0,00%
710 Östermalm	2	5 180	0,04%
712 Södermalm	5	17 387	0,03%
714 Enskede-Årsta-Vantör	4	43 868	0,01%
715 Skarpnäck	1	14 687	0,01%
718 Farsta	4	22 937	0,02%
722 Hägersten-Ålvsjö	3	27 910	0,01%
724 Skärholmen	1	21 540	0,00%
113 Enheten för hemlösa	4	28 192	0,01%
Hela staden inkl Enh för hemlösa, Boutredning och Intro Stockholm	30	318 472	0,01%
SDF	Antal biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten 2021	Totalt antal biståndsbeslut 2021	Andel biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten, 2021
701 Rinkeby-Kista	3	56 047	0,01%
703 Spånga-Tensta	2	28 483	0,01%
704 Hässelby-Vällingby	6	35 173	0,02%
706 Bromma	2	13 061	0,02%
708 Kungsholmen	0	6 602	0,00%
709 Norrmalm	2	7 251	0,03%
710 Östermalm	1	5 921	0,02%
712 Södermalm	4	17 746	0,02%
714 Enskede-Årsta-Vantör	6	46 541	0,01%
715 Skarpnäck	2	15 706	0,01%
718 Farsta	5	23 522	0,02%
722 Hägersten-Ålvsjö	4	31 007	0,01%
724 Skärholmen	3	23 061	0,01%
113 Enheten för hemlösa	0	28 370	0,00%
Hela staden inkl Enh för hemlösa, Boutredning och Intro Stockholm	40	338 491	0,01%
SDF	Antal biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten 2020	Totalt antal biståndsbeslut 2020	Andel biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten, 2020
701 Rinkeby-Kista	3	52514	0,01%
703 Spånga-Tensta	11	26115	0,04%
704 Hässelby-Vällingby	5	35528	0,01%
706 Bromma	1	15507	0,01%
708 Kungsholmen	0	6281	0,00%
709 Norrmalm	1	6951	0,01%
710 Östermalm	1	5160	0,02%
712 Södermalm	14	17415	0,08%
714 Enskede-Årsta-Vantör	14	45649	0,03%
715 Skarpnäck	4	15920	0,03%
718 Farsta	7	25279	0,03%
722 Hägersten-Ålvsjö	4	29394	0,01%
724 Skärholmen	7	22315	0,03%
113 Enheten för hemlösa	3	25148	0,01%
Hela staden inkl Enh för hemlösa, Boutredning och Intro Stockholm	75	329176	0,02%
SDF	Antal biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten 2019	Totalt antal biståndsbeslut 2019	Andel biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten, 2019
701 Rinkeby-Kista	6	50561	0,01%
703 Spånga-Tensta	6	24803	0,02%
704 Hässelby-Vällingby	4	36942	0,01%
706 Bromma	0	15604	0,00%
708 Kungsholmen	1	5724	0,02%
709 Norrmalm	2	5414	0,04%
710 Östermalm	1	4300	0,02%
712 Södermalm	6	17326	0,03%
714 Enskede-Årsta-Vantör	23	44418	0,05%
715 Skarpnäck	14	15453	0,09%
718 Farsta	12	23540	0,05%
721 Ålvsjö	0	7492	0,00%
722 Hägersten-Liljeholmen	0	17583	0,00%
724 Skärholmen	10	24664	0,04%
113 Enheten för hemlösa	5	27025	0,02%
Hela staden inkl Enh för hemlösa, Boutredning och Intro Stockholm	90	320849	0,03%
SDF	Antal biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten 2018	Totalt antal biståndsbeslut 2018	Andel biståndsbeslut som ändras av Förvaltningsrätten, 2018
701 Rinkeby-Kista	3	48 180	0,01%
703 Spånga-Tensta	11	24 428	0,05%
704 Hässelby-Vällingby	17	33 872	0,05%
706 Bromma	0	14 313	0,00%
708 Kungsholmen	2	4 929	0,04%
709 Norrmalm	0	4 588	0,00%
710 Östermalm	5	4 339	0,12%
712 Södermalm	15	17 256	0,09%
714 Enskede-Årsta-Vantör	9	42 542	0,02%
715 Skarpnäck	12	16 163	0,07%
718 Farsta	2	21 908	0,01%
721 Ålvsjö	0	6 756	0,00%
722 Hägersten-Liljeholmen	4	15 976	0,03%
724 Skärholmen	4	24 159	0,02%
113 Enheten för hemlösa	2	30 457	0,01%
Hela staden inkl Enh för hemlösa, Boutredning och Intro Stockholm	84	309 866	0,03%

Stadsdelsnämndernas underrapportering i nyckeltal 63, 2021:

234 överklagande beslut¹ ändrades eller återvisades av förvaltningsrätten i Stockholm, vad avser mål som ej omfattades av 46 § FL (beslut ändrade genom omprövning) under 2021 [Tabell 6]. Men endast 40 ändrade beslut har rapporterats från stadsdelsnämnderna/stadsledningskontorets redovisning [Tabell 9]. Stadsdelsnämnderna har således **underrapporterat antalet ändrade beslut¹ med 83%** (194 beslut¹), 2021.

Rapporterade ändrade beslut i nyckeltal 63 jämfört med dokumenterade ändrade beslut¹ av Förvaltningsrätten i Stockholm (FR), 2021

Tabell 9

Stadsdelsnämnd	Antal	Antal	Antal	2021
	Ändrade beslut enl. nyckeltal 63	Ändrade beslut ¹ av FR	Differens	Underrapporterat i nyckeltal 63 %
Rinkeby	3	20	-17	-85%
Spånga-Tensta	2	9	-7	-78%
Hässelby-Vällingby	6	36	-30	-83%
Bromma	2	29	-27	-93%
Kungsholmen	0	5	-5	-100%
Norrmalm	2	9	-7	-78%
Östermalm	1	9	-8	-89%
Södermalm	4	22	-18	-82%
Enskede-Årsta	6	27	-21	-78%
Skarpnäck	2	12	-10	-83%
Farsta	5	16	-11	-69%
Hägersten-Ålvsjö	4	23	-19	-83%
Skärholmen	3	17	-14	-82%
Stockholms stad²	40	234	-194	-83%

Källa: Nyckeltal 63, stadsledningskontoret. Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (ändrade mål, SoL, 2021) exklusive 46 § FL.

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämndernas underrapportering i nyckeltal 63, 2022:

128 överklagande beslut¹ ändrades eller återvisades av förvaltningsrätten i Stockholm, vad avser mål som ej omfattades av 46 § FL (beslut ändrade genom omprövning) under 2022 [Tabell 10]. Men endast 26 ändrade beslut har rapporterats från stadsdelsnämnderna/stadsledningskontorets redovisning [Tabell 10]. Stadsdelsnämnderna har således **underrapporterat antalet ändrade beslut¹ med 80%** (102 beslut¹), 2022.

Rapporterade ändrade beslut i nyckeltal 63 jämfört med dokumenterade ändrade beslut¹ av Förvaltningsrätten i Stockholm (FR), 2022

Tabell 10

Stadsdelsnämnd	Antal	Antal	Antal	2022
	Ändrade beslut enl. nyckeltal 63	Ändrade beslut ¹ av FR	Differens	Underrapporterat i nyckeltal 63 %
Rinkeby	3	9	-6	-67%
Spånga-Tensta	2	4	-2	-50%
Hässelby-Vällingby	1	11	-10	-91%
Bromma	0	10	-10	-100%
Kungsholmen	0	1	-1	-100%
Norrmalm	0	3	-3	-100%
Östermalm	2	6	-4	-67%
Södermalm	5	22	-17	-77%
Enskede-Årsta	4	13	-9	-69%
Skarpnäck	1	5	-4	-80%
Farsta	4	12	-8	-67%
Hägersten-Älvsjö	3	16	-13	-81%
Skärholmen	1	16	-15	-94%
Stockholms stad²	26	128	-102	-80%

Källa: Nyckeltal 63, stadsledningskontoret. Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (ändrade mål, SoL, 2022) exklusive 46 § FL.

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²Enbart stadsdelsnämnderna

Väntetid till avslutat mål i förvaltningsrätten (ändrade), 2021:

234 överklagande beslut¹ ändrades eller återvisades av Förvaltningsrätten i Stockholm, vad avser mål som ej omfattades av 46 § FL (beslut ändrade genom omprövning) under 2021 [Tabell 13].

Av dessa 234 mål fick 60 klaganden, **(26%), vänta mer än 3 månader** till avslutat mål och domslut (ändrat beslut), varav 7 (3%) fick vänta mer än 6 månader [Diagram 1, Tabell 13-14].

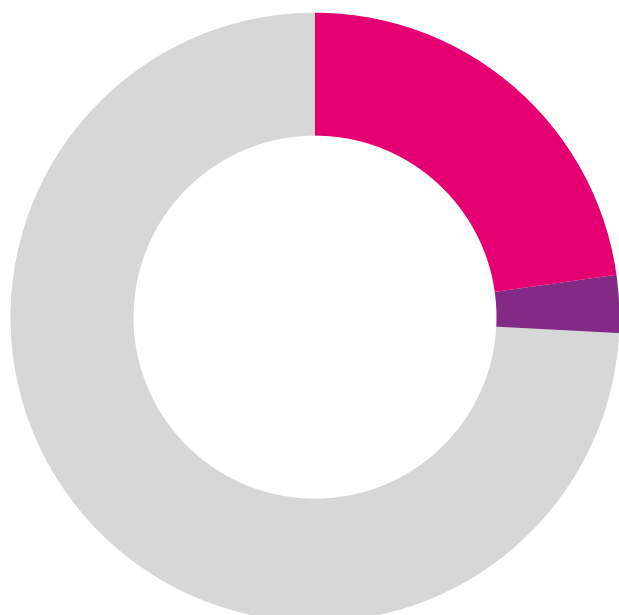
Jämförelsevis var det **128 beslut¹ som ändrades eller återvisades** av Förvaltningsrätten i Stockholm, 2022 [Tabell 15].

Av dessa 128 mål fick 52 klaganden, **(41%), vänta mer än 3 månader** till avslutat mål och domslut (ändrat beslut), varav 14 (11%) fick vänta mer än 6 månader [Diagram 2, Tabell 15-16].

Andelen som fick vänta mer än 3 månader på att få sitt beslut ändrat av förvaltningsrätten ökade 2022, jämfört med 2021.

Diagram 1

2021

● < 3 månader (**74% | 174 st**)
● > 3 månader (**23% | 53 st**)
● > 6 månader (**3% | 7 st**)

Diagram 2

2022

● < 3 månader (**59% | 76 st**)
● > 3 månader (**30% | 38 st**)
● > 6 månader (**11% | 14 st**)

¹Ett mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Omfattar enbart mål som rör ekonomiskt bistånd. Omfattar enbart stadsdelsnämnderna i Stockholms stad.

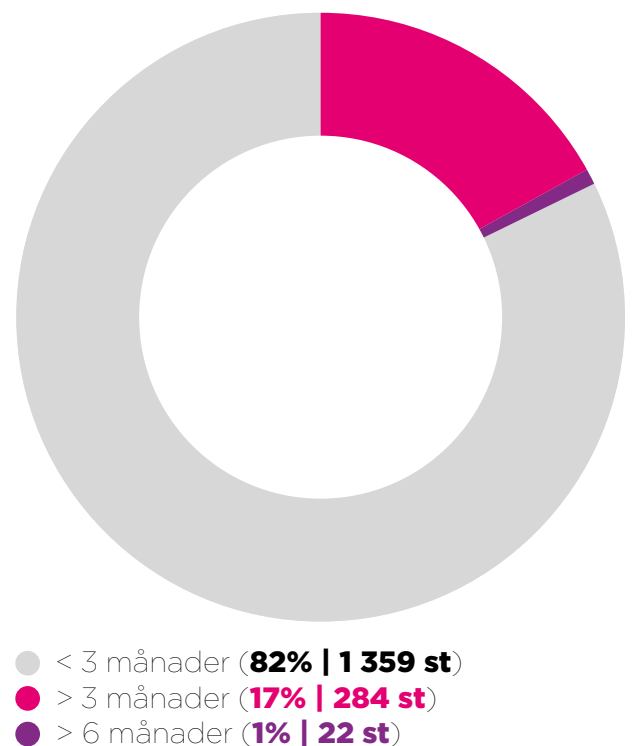
Väntetid till avslutat mål hos förvaltningsrätten (samtliga), 2021:

1 665¹ överklaganden handlades av förvaltningsrätten i Stockholm, vad avser mål som ej omfattades av 46 § FL (beslut ändrade genom t.ex. omprövning) under 2021. [Tabell 11]

Av dessa 1 665 mål¹ fick 306 klaganden, **(18%), vänta mer än 3 månader** till avslutat mål och domslut (oavsett utgång), varav 22 (1%) fick vänta mer än 6 månader [Diagram 3, Tabell 11-12].

Diagram 3

2021

¹Ett mål i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut. Omfattar enbart mål som rör ekonomiskt bistånd. Omfattar enbart stadsdelsnämnderna i Stockholms stad.

Stadsdelsnämnd	< 1 mån	> 1 mån	> 2 mån	> 3 mån	> 4 mån	> 5 mån	> 6 mån	> 1 år	Total
Rinkeby	82	41	25	19	4	1	2		174
Spånga-Tensta	31	23	13	3	3	3	3		79
Hässelby-Vällingby	51	56	33	16	21	9	3		189
Bromma	35	36	25	11	8		1	1	117
Kungsholmen	10	6	3	4	2	1	1		27
Norrmalm	12	11	3	2	1	2			31
Östermalm	22	21	13	15			3		74
Södermalm	60	55	27	15	11	3			171
Enskede-Årsta	61	68	33	22	9	4	1		198
Skarpnäck	29	25	5	7	7	4	2		79
Farsta	53	53	29	17	3	3	4		162
Hägersten-Älvsjö	81	42	15	21	8	4	1		172
Skärholmen	71	76	24	12	8	1			192
Stockholms stad²	598	513	248	164	85	35	21	1	1 665

Antal som fick vänta mer än 3 mån	306
varav antal som fick vänta mer än 6 mån	22

Källa: Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (avslutade mål, SoL, 2021) exklusive 46 § FL.

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnd	< 1 mån	> 1 mån	> 2 mån	> 3 mån	> 4 mån	> 5 mån	> 6 mån	> 1 år
Rinkeby	47%	24%	14%	11%	2%	1%	1%	
Spånga-Tensta	39%	29%	16%	4%	4%	4%	4%	
Hässelby-Vällingby	27%	30%	17%	8%	11%	5%	2%	
Bromma	30%	31%	21%	9%	7%		1%	1%
Kungsholmen	37%	22%	11%	15%	7%	4%	4%	
Norrmalm	39%	35%	10%	6%	3%	6%		
Östermalm	30%	28%	18%	20%			4%	
Södermalm	35%	32%	16%	9%	6%	2%		
Enskede-Årsta	31%	34%	17%	11%	5%	2%	1%	
Skarpnäck	37%	32%	6%	9%	9%	5%	3%	
Farsta	33%	33%	18%	10%	2%	2%	2%	
Hägersten-Älvsjö	47%	24%	9%	12%	5%	2%	1%	
Skärholmen	37%	40%	13%	6%	4%	1%		
Stockholms stad²	36%	31%	15%	10%	5%	2%	1%	0%

Andel som fick vänta mer än 3 mån	18%
varav andel som fick vänta mer än 6 mån	1%

Källa: Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (avslutade mål, SoL, 2021) exklusive 46 § FL.

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnd	< 1 mån	> 1 mån	> 2 mån	> 3 mån	> 4 mån	> 5 mån	> 6 mån	> 1 år	Total
Rinkeby	9	5	3		2	1			20
Spånga-Tensta	3	3	2		1				9
Hässelby-Vällingby	8	13	7	2	3	2	1		36
Bromma	10	9	7	3					29
Kungsholmen	1	1	2	1					5
Norrmalm	2	5			1	1			9
Östermalm	1	2	1	2			3		9
Södermalm	9	5	3	2	2	1			22
Enskede-Årsta	7	6	3	5	4	2			27
Skarpnäck	3	5	1		1	1	1		12
Farsta		6	3	5		1	1		16
Hägersten-Älvsjö	7	3	3	5	2	2	1		23
Skärholmen	7	7	2	1					17
Stockholms stad²	67	70	37	26	16	11	7	0	234

Antal som fick vänta mer än 3 mån	60
varav antal som fick vänta mer än 6 mån	7

Källa: Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (avslutade mål, SoL, 2021) exklusive 46 § FL.

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnd	< 1 mån	> 1 mån	> 2 mån	> 3 mån	> 4 mån	> 5 mån	> 6 mån	> 1 år
Rinkeby	45%	25%	15%		10%	5%		
Spånga-Tensta	33%	33%	22%		11%			
Hässelby-Vällingby	22%	36%	19%	6%	8%	6%	3%	
Bromma	34%	31%	24%	10%				
Kungsholmen	20%	20%	40%	20%				
Norrmalm	22%	56%			11%	11%		
Östermalm	11%	22%	11%	22%			33%	
Södermalm	41%	23%	14%	9%	9%	5%		
Enskede-Årsta	26%	22%	11%	19%	15%	7%		
Skarpnäck	25%	42%	8%		8%	8%	8%	
Farsta		38%	19%	31%		6%	6%	
Hägersten-Älvsjö	30%	13%	13%	22%	9%	9%	4%	
Skärholmen	41%	41%	12%	6%				
Stockholms stad²	29%	30%	16%	11%	7%	5%	3%	0%

Andel som fick vänta mer än 3 mån	26%
varav andel som fick vänta mer än 6 mån	3%

Källa: Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (avslutade mål, SoL, 2021) exklusive 46 § FL.

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnd	< 1 mån	> 1 mån	> 2 mån	> 3 mån	> 4 mån	> 5 mån	> 6 mån	> 1 år	Total
Rinkeby	2	5	1	1					9
Spånga-Tensta	1		1	1	1				4
Hässelby-Vällingby			1	1	2	6	1		11
Bromma	3	2	1	1	1	1	1		10
Kungsholmen		1							1
Norrmalm				1		1	1		3
Östermalm	1	1	1			1	2		6
Södermalm	2	7	3	2	3	1	4		22
Enskede-Årsta	2	4	1	2	1		3		13
Skarpnäck		3				2			5
Farsta	3	3	3		2		1		12
Hägersten-Älvsjö	6	7	1	1	1				16
Skärholmen	1	6	3	2	3		1		16
Stockholms stad²	21	39	16	12	14	12	14	0	128

Antal som fick vänta mer än 3 mån	52
varav antal som fick vänta mer än 6 mån	14

Källa: Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (avslutade ändrade mål, SoL, 2022) exklusive 46 § FL.

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²Enbart stadsdelsnämnderna

Stadsdelsnämnd	< 1 mån	> 1 mån	> 2 mån	> 3 mån	> 4 mån	> 5 mån	> 6 mån	> 1 år
Rinkeby	22%	56%	11%	11%				
Spånga-Tensta	25%		25%	25%	25%			
Hässelby-Vällingby			9%	9%	18%	55%	9%	
Bromma	30%	20%	10%	10%	10%	10%	10%	
Kungsholmen		100%						
Norrmalm				33%		33%	33%	
Östermalm	17%	17%	17%			17%	33%	
Södermalm	9%	32%	14%	9%	14%	5%	18%	
Enskede-Årsta	15%	31%	8%	15%	8%		23%	
Skarpnäck		60%				40%		
Farsta	25%	25%	25%		17%		8%	
Hägersten-Älvsjö	38%	44%	6%	6%	6%			
Skärholmen	6%	38%	19%	13%	19%		6%	
Stockholms stad²	16%	30%	13%	9%	11%	9%	11%	0%

Andel som fick vänta mer än 3 mån	41%
varav andel som fick vänta mer än 6 mån	11%

Källa: Målförteckningar från Förvaltningsrätten i Stockholm (avslutade ändrade mål, SoL, 2022) exklusive 46 § FL.

¹Antal domslut. Ett domslut i förvaltningsrätten kan omfatta fler än ett beslut.

²Enbart stadsdelsnämnderna

Sammanställning av förslag/åtgärder:

- ✓ Stadsdelsnämnderna friserar – bevisligen – sina självrapporterade siffror gällande antal ändrade mål, i sina årsrapporter för nyckeltal 63, med 83%. **Utomstående validering behövs för kontroll av stadsdelsnämndernas självrapportering.**
- ✓ Stockholms stad genom stadsledningskontoret missköter sin kontroll av stadsdelsnämndernas självrapporterade siffror. Dessutom gör stadsledningskontoret en medveten, fundamental felberäkning, vilket förvränger resultaten till att alltid visa att andelen ändrade beslut skulle vara mindre än 1%. **Anlita externa, opartiska revisorer** så att invånarna kan börja förlita sig på de siffror Stockholms stad presenterar.
- ✓ Stadsledningskontoret har inte gjort en enda analys av nyckeltal 63 – dvs rättssäkerheten – på 16 år, sedan nyckeltalet infördes 2007. Vi föreslår **15 års löneavdrag för glidarna på Stadsledningskontoret.**
- ✓ **Ingen “tillitsbaserad” styrning för verksamheter som rör ekonomiskt bistånd.** Tillit förtjänas inte genom siffertrixande och fuffens. Gör om, gör rätt.
- ✓ **Mindre ansvar till stadsdelsnämnderna, inte mer.** Stockholms stad ska ha det övergripande ansvaret. Stadsdelsnämnder ska inte kunna gömma sina brister; Stockholms stad ska tillförsäkra rättssäkerheten genom adekvat insyn, uppföljning och kontrollfunktioner.
- ✓ **Utse ansvarig för rättssäkerhetsfrågor i Stockholms stad.** Uppdraget bör omfatta opartisk/korrekt analys av rättssäkerheten.
- ✓ **Mottagning för nyansökan måste förbättras.** JO har tidigare kritiserat nekande förhandsbedömningar (3121-2016). Vi har fått starka indikationer på att nekande förhandsbedömningar fortfarande förekommer systematiskt; där socialtjänsten över telefon “övertygar” den som ringer mottagningen, att de inte skulle ha rätt till bistånd. Utan underlag och individuell behovsprövning saknas tillräcklig grund att på ett rättssäkert sätt avgöra huruvida en sökande har rätt till bistånd eller inte.
*I ett stickprov visade en nämnds statistik av samtal till mottagningsnumret för en period om 4 månader, att **endast 30% av samtalen ledde till inledd ansökan/utredning.** Vi finner det osannolikt att 70% av samtalen enbart rört generella frågor, dvs att det inte förelegat någon avsikt att ansöka om ekonomiskt bistånd. **Det åligger både Stockholms stad och stadsdelsnämnderna att undanröja risk för lagstridiga, nekande förhandsbedömningar.** Detta kan t.ex åtgärdas genom specifikt telefonnummer för de som uppgett i växeln att de önskar ansöka om ekonomiskt bistånd, och ett annat för generella frågor. Att mottagningsgruppen enbart är tillgänglig 1 timme/dag är dessutom otillräckligt, sökande bör ges möjlighet att lämna kontaktuppgifter i syfte att kunna bli uppringd.*
- ✓ **Sökande bör få tillgång till opartisk hjälp** för att på ett rättssäkert sätt kunna ta tillvara sin rätt vid överklagan. I dag är det samma socialsekreterare som fattat ett avslagsbeslut som ska “hjälpa” den sökande att överklaga. Den som utfärdat ett avslag är inte opartisk. Detta rimmar illa med objektivitetsdirektivet i grundlagen. Medborgarkontoren har inte tillräcklig kompetens att ombesörja detta.

Skrota Stockholms stads egna riktlinjer för ekonomiskt bistånd.

Nuvarande riktlinjer är från 2017, skrivna av socionomer och inte ens reviderade av jurist. JO har flera gånger kritiserat kommunala riktlinjer för att inte följa rådande rättspraxis. Har socialsekreterare lyckats ta sig genom en socionomutbildning, bör de klara av att hantera Socialstyrelsens handbok för vägledning.

Dessutom ter sig en hel del hemmasnickrade tolkningar – där legaliteten kan ifrågasättas – ha flyttats över till socialtjänstens intranät. Transparens – så att socialtjänstens rättssäkerhetsarbete kan granskas av externa parter bör vara en utgångspunkt i en demokratisk rättsstat.

En tillgänglig, skriftlig kopia av Socialstyrelsens handbok på varje stadsdelsnämnd.

Detta i syfte att sökanden ska kunna hitta neutral vägledning och ta tillvara sin rätt ifall de önskar överklaga.

Ett tillgängligt bibliotek av samtliga, ändrade domslut från förvaltningsrätt och Kammarrätt som rör ekonomiskt bistånd, i varje stadsdelsnämnd.

Målen kan vara anonymiserade i avsikt att tillmötesgå regelverk i GDPR. Detta har flera syften:

1. Socialsekreterare kan genom dessa hitta vägledning och kontrollera att ett avslagsbeslut inte strider mot aktuell rättspraxis – innan de utfärdas.

2. Ansvarig i stadsdelsnämnd kan kontrollera att nämndens självrapporterade underlag stämmer inför rapportering till nyckeltal 63 (och möjlighet att åtgärda felregistreringar eller underrapportering i verksamhetssystemet).

3. Vara till hjälp för sökande i avsikt att finna vägledning och kunna ta tillvara sin rätt vid överklagan.

Centraliserad, obligatorisk juridisk kompetensutveckling.

Stadsdelsnämnderna lär sig inte av ändrade domslut, vare sig sina egna eller andra nämnders. Ett centraliserat utbildningsprogram, särskilt grundat i syfte att uppnå hög rättssäkerhet, bör göras obligatoriskt för alla socialsekreterare, enhets- och avdelningschefer. Vårt förslag är att sådant utbildningsprogram tillhandahålls av extern part, så att programmet inte är färgat av Stockholm stads besparingsincitament, där vi upplever att enbart delar som kan användas till avslag lyfts fram, och det sökande bör ha rätt till helt åsidosätts (som i de nuvarande riktlinjerna för Stockholms stad).

Inför en anonym visselblåsarfunktion för SoL.

Både för intern personal samt för externa parter. Ett sådant system, åtminstone för intern personal, finns t.ex inom vården i Stockholms Region.

Flytta anmälan och utredningar för Lex Sarah och jäv till extern, oobjektiv och oberoende part.

Det följer inte objektivitetsprincipen att bristande verksamheter "utredes" sig själva. Det samma bör på längre sikt även omfatta klagomålshantering. Stockholms stad bör införa övergripande riktlinjer för Lex Sarah och jäv, så att likabehandlingsprincipen appliceras för Stockholm stads invånare, oavsett vilken stadsdelsnämnd de tillhör.

Inför en ansvarsnämnd för SoL-ärenden i Stockholms stad.

Nämnden bör pröva frågor om disciplinansvar, avstängning, avskedande m.m, i likhet med andra ansvarsnämnder.

Gör om.

Gör rätt.